

N.B. 1 Per permetre ai legeires qu'an ja legit lei versions anterioras de s'assabentar dei darrieras modificacions sens tot tornar legir, lei capítols aponduts a la darriera version son en roges e en fin de fichier. Passaràn en negre a la version seguenta.

N.B. 2 Escrivi mei tèxtes de remarcas quora en provençau quora en lengadocian.

Pour citer ce texte, mentionner : « Josiane Ubaud, *Orrors lexicalas* sur le site personnel <http://josiane-ubaud.com/ORRORS%20LEXICALAS.pdf>

**LAS ORRORS LEXICALAS ENSENHADAS/ESPANDIDAS/AFORTIDAS
dins las Calandretas, l'ensenhament public, las ràdios, la premsa
© Josiana UBAUD, junh de 2010- genier de 2014**

Bèl primièr, qu'òm m'esparnhe la sansonha que seriái « contra Calandreta », qu'es en general l'acusacion immediatament servida tre que i a la mendra critica formulada. Rapèli donc qu'asseguri la formacion dels regents a APRENE despuèi 10 ans (en etnobotanica e de mai en mai en lexicologia/nòrma ortografica e lexicala davant las urgéncias constatadas) tant coma de sortidas botanicas per las diversas classas del ròdol lengadocian... E soi particulàriament investida amb la còla de la calandreta d'Agde (sortidas botanicas diversas). A rebors, que los anti-calandretas vertadièrs n'aprofièchen pas per emplegar aqueste tèxte per noirir son ressentiment : es que son segurs que la lenga emplegada dins l'ensenhament public bilingue es exempta « d'orror » ? La lectura del primièr *Lexic de matematicas* publicat dins la revista pedagogica *Lenga e País* me mena a pensar lo contrari. E los exemples donats fòra ensenhament public o privat mòstran ailàs que las orrors son moneda correnta. Tot lo monde s'i adona amb una inchaiença (o un orguèlh ?) que tusta la rason.

Mas quitament los regents qu'ai en formacion s'alarman de la lenga impausada per d'unes « paissèls ajudaires » (!) (mercè de ben legir « d'unes ») quora son en estagis dins las calandretas. La lenga i es folclorizada a non plus, e pasmens amb una assegurança que tomba los braces : « Cal dire », « Cal pas dire » ... !!

Mos estudiants son desvariats, me pausan cada jorn mai de tièras de questions estranhas que cresiái pas possible d'ausir. Quand l'incultura tant generala que linguistica senhoreja vesedoirament e mena a de causidas lexicalas descabestradas e de dictats incredibles, es temps e ora de cridar : **Pietat per la lenga !! Pro !!** Avèm ja a gerir sa colpabla mesa a mòrt sus lo site panoccitan.org que fa dreïçar lo pel a totes los ensenhaires senats que retròban las farlabicas lexicalas dins las còpias de sos liceans e estudiants (de la mena « *tres *deguns tuats* », luòga de « *tres personas tuadas* », « *la *degunalitat* » luòga de « *la personalitat* », « **describeson, televista* » luòga de « *descripcion, television* » e i a encara pièger!!). Aquelas còpias ne venon totalament incomprendiblas ! Se nos cal per subrepés gerir las meteissas orrors a la racina d'un dels luòcs d'ensenhament coma Calandretas, tant val arrestar d'ensenhar la lenga ! Disi clarament qu'aquelas practicas desonòran la causa occitana, per sa manca totala de seriós, e desonòran la lenga en la fasent crebar e en la trencant totalament de la romanitat.

Essent los retorns de lecturas de mon fichièr, me devi de precisar que son pas solament los estudiants d'aquesta annada que me pauseron de questions linguísticas, tant se ne manca ! Despuèi d'annadas, respondi a de demandas en linguística dins mas oras de formacion normalament consacradas... a l'etnobotanica ! Aguèri pas lo reflèxe de las notar totes. Despuèi d'annadas, constati lo malaise dels joves, estrifats entre d'usatges talament opausats del lexic e de son ortografia, d'un diccionari a l'autre, d'una escòla Calandreta a una altra escòla, d'una ràdio a l'autra, d'un jornal a l'autre ! Son donc pas d'exemples nascuts de la darrièra pluèja, e solament de Calandretas. Ma colèra, contenguda despuèi d'annadas a dich de presicar dins lo desèrt, petèt aquel an ... per pur azard !! En mai, las questions pausadas dètz ans i a èran normalas. Ara, son de causas completament descabestradas que se deurián quitament pas pausar : pèrdi mon temps a rectificar d'orror, e non d'errors. Mas la darrièra goteta que fa versar lo vas es pas brica la responsabla de l'aigat... Mercè d'o notar plan, e coma o ditz clarament la frasa seguenta, escricha tre la primièra version de mon fichièr...

Es donc en seguida de las questions que me foguèron e que me son encara pausadas qu'ai establìt la tièra d'aquelas orrors. Manteni lo mot *error*, e non *error* coma ne'n fasèm totes : **actituda*, **prisme*, **solenoid*, luòga d'*actitud*, *prisma*, *solenoid*, son d'errors, pas d'orror. S'agís de metre en garda los

regents e regentas ja en plaça, e avisar los novèls de pas se laisser impausar de talas invencions totalament illegitimas que anti-scientificas d'a fons. Malaürosament, aguèri pas l'idèa de notar los exemples tre la debuta e me tòrnar a la mementa a cha pauc.

Encara e totjorn, es lo concèpte de « distanciacion maximala », ensenhat oficialament a APRENE (!), que mena a de causidas descabestradas. Òm dirà jamai pro los desastres que resultan d'aquesta « cresença » inculcada. Es en contradiccion amb l'istòria de la lenga, sa realitat orala e escrucha. Es en totala contradiccion amb lo programa Latinitat, ensenhat a Calandretas (òsca !), qu'es destinat justament a mostrar la similitud de las lengas romanicas. Es en contradiccion fonsa amb lo fach constatat per tot apreire d'occitan, ensenhat o pas prealablement en italian e espanhòu, que d'anar en Itàlia o en Espanha, e encara mai en Catalonha, es pas anar « a l'estrangièr ». Faguèri ni d'italian ni d'espanhòl al licèu : coma per tot plen de gens dins mon cas, mon occitan me permet de comprene 90% de l'escrich italian, catalan, espanhòl e còrs ! Justament pas per la practica de « la distanciacion maximala » mas de « la proximitat maximala », en tota logica que venon totes del latin !

Çò mai curiós pasmens, es qu'aqueles cercaires forcenats de distanciacion maximala emplegan sens broncar totes los francismes possibles coma *un *agendà, *un *tibià, *un *sodà, e un *velò, una *autò, la *radiò, e non solament l'emplegan mas vòlon pas ausir las explicas diguent perqué son pas de bonas formas de lenga. Apliquèsson aquí « la distància » qu'emplegarián las bonas formas UNA agendA, UNA tíbiA, UNA sÒdA, e un vÈlO, una autO, la rÀdiO, etc , amb l'accentuacion classica de l'occitan per los mots acabats per una vocala (cf. mon fichièr *Pensabèstia ortografic*). Mas non, dins totes aquestes cases, es la contaminacion francesa que jòga a plen, e que mena, parièrament que per los cases contraris de distanciacion, a una trencadura amb la romanitat (que coneis que *una agenda, una tibia, una sòda*, etc). An donc fals sus tota la linha. Mas la practica es pas pròpria a Calandreta, tant se ne manca.

Es donc totalament inadmissible d'ensenhar nòstres enfants e nòstres regents (quin que siá lo luòc, public o privat) dins una tala non-lenga, totalament inadmissible d'eradicar del lexic de formas completament legitimas e de biaisses de dire multiseularis, totalament inadmissible de tòrcer la semantica per la mesconeissença totala de la nocion de polisèmia, tot aquò per cultivar neuroticament (que sistematicament) « la distanciacion maximala ». E es

escandalós de creire qu'òm pòt enauçar al reng de « sabers linguistics legitims tant coma d'autres » d'invençons descabestradas fargadas per d'inhorents complèts. Es inadmissible que d'unes regents, per sa manca de competència, destruiscan lo trabalh de sos collègas qu'eles ensenhan seriosament nòstra lenga... amb umilitat. Deguèssi tustar lo monde per la supausada violéncia de mon prepaus, afortirai aquò e d'aquel biais, de longa, totjorn, sempre. Que non es pas ieu la violenta, mas si ben los que violan la nòstra lenga. Amb la complicitat de totes los que, escotant que son coratge que li ditz pas res, demòran muts al nom de la tranquillitat de l'esperit : pas d'èrsas, pas d'èrsas, demorem suaus, nos esparnharà de gerir los conflictes ; cal pas far de pena en degun, cal pas criticar que risca de « los tancar ». Actituds que la sola resulta es de caucionar la mediocritat, l'inhorença, rabaissar lo trabalh dels regents serioses al meteis nivèl que los inconscients ... e ajudar a la mòrt de la lenga, n'avèm de pròbas cada jorn. Son causas que diguèri sus totes los tons, totes los biaisses : de bada, presiquèri dins lo desèrt complèt. Nautres formators, lexicografs, professors, conscients de la dignitat de nòstra lenga e competents dins nòstra lenga (sens se'n creire per tant, sens s'autoautrejar lo sagèl de « genial inventor de lexic d'una nòvlenga»), e que sabèm bèl primièr tot çò que sabèm pas e que s'assetam pas sus la lèi de la lenga, n'avèm nòstre plen gonfle de la veire desfigurada dins tant e tant d'endrech, e de veire nòstres esfòrces de qualitat anequelets dins un virat d'uèlhs, o dins un clic d'ordenador sus un marrit site. Mai particulàriament, n'ai mon plen gonfle de pèrdre inutilament d'oradas e d'oradas a reafortir d'evidéncias ! Pro, pro, n'i a mai que pro !

D'unes regents an reagit a aquèl tèxte, encolerit a bèl esprèssi. An vist que la critica de Calandretas : an mal legit o subretot vougut mal legir. An vist la critica sieuna : an mal legit (que sabi pas ont se ditz que cal dire « bèl » luòga de « grand », e ai pas d'o saber), e ai jamai escrich qu'èra ensenhat d'en pertot. Compreni pasmens sa primièra reaccion. Mas mencionì clarament que los regents serioses son tanben las primièras victimas d'aquelas practicas, mai los enfants evidentament. Per evitar d'autres marridas lecturas, fachas tròp a la lèsta, voluntariament o pas, quicharai encara mai en apondent d'aquí d'alai de precisions al tèxte primitiu.

Un regent me respondiá que se reconeissiá pas brica dins las orrors mencionadas : òsca !, tant melhor ! e ne'n coneissi d'autres que son d'amics/d'amigas dins son cas. Escriguèri pas lo tèxte ni per el, ni per totes los qu'ensenhan seriosament la lenga. Pregui donc los regents qu'an pas

corrèctament legit mon tèxte de pas me prestar çò qu'ai jamai escrich, e de pas se mostrar mai escalustrats per mon tèxte drud ... que per las orrors descrichas, emplegadas e espendidas per d'unes de sos collègas ! Es pasmens çò que se passa... A doble rebraç sus la lexicografa que fa pas que restituir la realitat, mas mutisme complèt sus los farlabicaires de lenga que la sabon pas ensenhar.

Mon article genèra de reaccions sus un forum e soi contenta de veire la quantitat d'aprobacions ... Las farlabicas ensenhadas, que ne venon un parlar de « sècta », començan d'alarmar de monde. Tant melhor ! Mas encara un còp, es pas solament a Calandretas... ont pasmens sembla, d'aprèp las reaccions, que i aja una concentracion particulara d'aquelas formas de non-lenga.

Un legeire escriu que faudriá posquer ne parlar dirèctament amb l'autora... mas que gausariá pas, per paura de faire de decas !! Me coneis fòrça mal aquel òme ! Parli d'orror, pas d'errors ! Soi tanben passada per las errors e ne fau encara, mas las reïvendiqui pas... Que consulte tanben mon pensabèstia ortografic...

Quant a d'unes abonats del Forum-Occitània que practican l'ironia acida sus lo fach que mon fichièr es plan aparat, « secrèt-defensa » (sic !) e patin cofin, e que se plorinejan perque « se pòt solament cargat e pas estampat ».... ???! Lo marridàs esperit tomba los braces e levariá l'enveja de METRE A DISPOSICION E GRATUITAMENT SUS MON SITE un fichièr que serà enriquèsit de longa, mai totes los autres fichièrs donats.

Aprenèm donc que dins d'unes mitans, un fichièr accessible del monde tot sus Internet pòt èsser qualificat « un fichièr secrèt-defensa » !! Aquela empega ! Òu ! Los romegaires professionals, Mossurs Jamai-Pro ! Perqué l'avètz pas fach d'esper vos, lo fichier « gratuit e cargable e estampable » ? Laissatz trabalhar los autres, banhar la camisa als autres, ... e encara sètz pas contents ! Se sonariá pas de parasitisme desvergonhat ? Vos rapèli que vos devi res, e qu'es a l'autor de decidir solet de çò que fa de son trabalh, sens se faire encara escornar per subrepés. Qual vos a abalit dins aquesta religion del « degut » ? Quin polit modèl de mentalitat de chucaires o d'iruges, fòrts solament de son « degut », per de gens censats ensenhar e educar de pichòts ! Vòstre solet trabalh es de clicar per recebre un fichièr accessible en totes e encara trobatz lo present pas pro perfiech ?! Volètz tanben ma bibliotèca e totes mos manescriches, tant qu'i sètz ? Passatz pas

grossièrament e escandalosament l'òsca, non ? E expandissètz publicament e sens vergonha aquesta afrosa mentalitat sus Internet e la passatz benlèu en mai a vòstres escolans ? Tant desesperant coma los qu'expandisson las orrors e que s'amerita per lo mens aquela secotida... Encara ai mesurat mon vocabulari que s'ameritariá d'autres qualificatius plan mai druds que parasits, chucaires o iruges...

Vaquí donc las causas incrediblas ensenhadas « fòrt e mòrt » (dins d'unes endrechs, pas totes), estampadas, expandidas sus Internet, que completarai a flor e mesura dels testimoniats recebuts. Ai pas verificat mas d'unas sortisson segurament de l'environa panoccitan.org, que tròba coma sol argumentari contra las criticas exprimidas d'exigir « drech de responsas » !! Es la pròva melhora de son incompeténcia linguistica. Que rapèli donc aquesta evidéncia : lo drech de critica d'un trabalh (d'un libre, d'una teoria, d'un filme, d'un dictionari, d'una traduccion, d'un repais, de son mètge, del pan de son fornier, etc, etc,) es intangible !! Solets los incompetents se creson en subre la critica e demandan de « drechs de responsas » coma a un magazina « people » qu'auriá difusat una fòto raubada o una faussa novèla !! Sèm aici dins lo domeni scientific, pas de la vida privada ! Es pas una faussa novèla de dire que *descrieson, televista, degunalitat* e autras farlabicas i son emplegadas : i son (cf. mai de detalhs dins mon article « pensabèstia ortografic » çai-sus). Es pas una difamacion de dire que son de formas totalament impossiblas en occitan : o son !! Donc, drech de responsa ?! Es una marrida galejada negra de mai, mas pas brica un argument scientific que serián ben en pena de porgir !

Vòli ben que i aja qualques « innocents » per se fisar òrbament a las responsas donadas per aquel servidor (e/o son jornal, e/o son site de traduccion, etc, etc), mas usar d'aquel servidor (o de qué que siá coma obratge) lèva pas per tant la necessitat de far usatge de son intelligéncia quand vesedoirament passa l'òsca tant e mai de còps. Dins gaire, i a pas qu'als vocables « taula » e « cantar » qu'auràn pas tocat e refondut a son biais ! **E quand la cultura forcenada de la distanciacion es inculcada quitament en formacion, se cal pas estonar se los inculcats se sentisson d'alas creativas fins qu'a expandir de mostres linguistics e semantics, e en mai d'èsser fieròts de son « saber autentic perque distanciat » !**

Al contra, felicitati los regents senats que, despuèi d'annadas, en me pausant aquelas questions e en m'explicant son malaise, fan pròva de sens critic e mòstran que son pas lèsts d'engolir e subretot d'espandir quina asenada/olor lexicala que siá. Se fan evidentament agachar de travèrs... Encoratgi vivament los regents conscients d'aquelas enormitats, que vòlon pas seguir aquela marrida penda, de me transmetre las orrors lexicalas infligidas als enfants e als regents en formacion, per alimentar aqueste fichièr. I explicarai perqué son de marrida lenga e los ajudarà a argumentar. Sentisson confusament que i a quicòm que truca, mas an pas totjorn los arguments per respondre a una « orror afortida ». Mercegi tanben los legeires d'aquel document que me sostenon en diguent que cal n'acabar amb lo chaple de nòstra lenga e que me donan d'autres exemples d'orror, pròva que soi pas soleta d'èsser escalustrada, encolerida, o escandalizada per la trista evolucion constatada. Mercegi los legeires de *La Setmana* qu'escriguèron per me sostèner, en seguida de la publicacion de l'article fach par Clamenç Pech (e fòrça fidèl a ma pensada) : dona de reconfòrt de veire qu'òm es pas soleta d'èsser escandalizada. Mercegi los blogaires de Forum Occitània, e tot primièr los que fan partida de Calandretas, de s'èsser rendut compte solets qu'aviái res « contra » Calandretas (???! detalhs d'aquesta accusacion çai sota), mas qu'efectivament Calandretas es UN DELS LUÒCS ont la lenga es « maltractada », e ai jamai res escrich d'autre. Los mercegi de dire eles tanben que i a una manca vesedoira de voluntat de se melhorar e una tissa d'usar d'una lenga especiala sens legitimitat. Citarai particularament lo blogaire « *De qu'empacha d'obrir un diccionari, una gramatica, de participar a d'estagis de lenga ? (...) Pel lexic sèm dins un sòmi, i a un lexic especial Calandreta que va pas. Sufís de dobrir un diccionari mas podèm pas contunhar d'inventar causas o alara fasèm coma lo panoccitan e inventam un diccionari amb mots novèls mentre que los mots existisson ja. Sèm ensenhaires nos devèm de donar als pichons una lenga de qualitat e non pas un jos occitan* ». Que diriái de mai ? Res d'autre... Es qu'aqueste blogaire se va faire accusar tanben d'èsser « contra Calandreta » ? Devèm prene totes en mans la qualitat e arrestar aquel esperit corporatista : s'agís d'òbra de salut publica de menar de tota urgéncia per la dignitat de nòstra lenga.

Doni pas que d'exemples lengadocians o provençals, perque trabalhè solament sus aqueles dos dialèctes (escrivi los dos e parli solament

provençal). Donc pas de conclusion de la mena « solets los Lengadocians e los Provençals matrassan sa lenga » ! Aguèri pas léser de verificar dins los autres dialèctes que d'azard cotregi pas, mas vesi pas perqué serián miraculosament aparats d'aquelas derivas... essent, entre autras causas, la preséncia de secessionistas acarnassits dins cadun, sovent promotors de grafias personalas e autoproclamats « grand especialista del (gascon, auvernhat, provençal, etc.) ». **Grands prèires del diferencialisme, passan mai de temps a assajar de provar que son radicalament diferents de totes los vesins, qu'a la defensa de sa quita lenga. Aborriçon tot çò que recampa los dialèctes sota una meteissa teulissa** (en pretextant la menaça de l'uniformizacion, brandida coma un espaventat, ... pasmens degun s'apercebèt qu'un dialecte aviá manjat los autres e que los provençals/gascons èran constrenches d'escriure en lengadocian/auvernhat !), **tot eveniment passat o present que mòstra una comunautat culturala** (quiti a reescriure l'istòria per denegar o escafar l'eveniment !), **tot jornal que mescla las doas grafias**, mantunes dialèctes e mantunes vejaires. La consensualitat e la dubertura li eiriçan lo pel que cultivan fins qu'a la neuròsi obsessionala la mendra diferéncia dins totes los domenis, e ortograficament, amb l'usatge d'una grafia tota personala. Evidentament, **totes an en comun l'òrror dels mots « occitan, Occitania »**, **justament perque son recampaires e non pas deveseires**, e passan donc sa vida a assajar de mostrar que son illegitims. Per los que serián temptats per la categorizacion ideologica, precisi que, politicament, aqueles diferencialistas forcenats son pas mens nombroses a esquèrra qu'a drecha... tant se ne manca.

En de qué servís d'ensènar a non plus la r apicala e l'assimilacion consonantica, sens parlar de la cognitivitat e dels diagramas de Bloom, s'es per laisser tranquilament difusar de mostres linguistics, tant lexicals coma semantics ? Cal una mesa en garda seriosa e generalizada. E ma colèra es a l'auçada del dangièr. Emplegar un ton politicament corrècte (coma d'unes suggerisson), caucionar la coratjosa politica de l'estrucí practcada fins ara (pas d'èrsas, lo problèma existís pas o es marginal, cal pas tustar degun, cal pas exigir la qualitat), vesèm plan ont nos menèt : a l'espandiment de mai en mai dramatic d'una non-lenga, a Calandretas (pas totes, mas s'atròba qu'es l'endrech ont fau de formacion donc parli de çò que coneissi), a la ràdio, dins l'escrich, dins las còpias, de bas en naut de l'escala ! Lo ton

distanciat es pas brica de mesa aici : cal lo ton apropiat a l'urgéncia, es a dire la colèra ! Los que me coneisson sabon... e se sentiràn pas brica visar.

Es segon la meteissa analisi que refusi d'inclure aquelas orrors al fichièr de mon « pensabèstia ortografic » : seriá las considerar coma d'errors acceptablas, comprensiblas, excusablas dins un primièr temps. Dins deguna lenga al monde, seriái/seriam forçats de passar d'oras e d'oras a denonciar aquelas practicas, d'oras e d'oras a bastir de fichièrs : en occitan, òc ! Me sembla qu'es mai que temps de bramar, non ?

Apondrai d'exemples autres, per plan mostrar qu'es pas solament Calandretas qu'es tocat per la terribla malautiá de la distanciacion, la censura de paraulas pasmens corrèctas, la tissa de l'invencion descabestrada (e curiosament, de cotria amb un usatge tras qu'excessiu de francismes fonologics coma *radiò*, *eurò*, etc) e non de l'evolucion normala. Evidentament, reprendrai pas aici totas las orrors esandidas per los que s'entrevan de panocitan.org, que me faudriá de centenats de paginas !! Me ne tendrai a d'exemples redusits que mostraràn largament l'ample del problèma. Pòdi pas passar d'oras a rapelar e explicar perqué la tèrra es pas carrada, perqué lo « pòl nòrd » se pòt pas sonar « pòl sud » al nom de « l'evolucion » ! D'efièch s'agís totjorn d'orror d'aqueste nivèl... e non d'errors comprensiblas. Los farlabicaires de lenga (e non los que fan d'errors coma tot lo monde) son pas brica d'interlocutors que podèm prene en compte, e donc seguir una a cha una sas farlabicas, respondre a sas atacas quora se veson criticats (aqueles mossurs s'estiman d'efièch intocables, incriticables), o escambiar qué que siá amb una paret d'incultura linguistica : podèm que denonciar en blòt l'entrepresa de mesa a mòrt de la lenga e alertar l'opinion coma se deu. Mas i perdèm d'oras e d'oras, que demorar muts seriá viscut coma una acceptacion del lexic esandid. Ara sembla que comença de se saber, que venèm de mai en mai nombroses d'alertar lo public. Me soi tanben exprimida sus lo blòg de J. P. Cavallé que serviguèt a aquò e recebèt mantunes vejaires de linguistas espaventats (es lo mot que conven) per la dicha entrepresa de mesa a mòrt.

Començarai per respondre a d'idèas recebudas escambiadas sus de forums o ausidas a l'escasença de discutidas.

☹ « Val melhor mal escriure e mal parlar l'occitan... que de pas escriure e parlar ! »

☞ **Apondi en tèsta del fichièr aquela « maire de totas las orrors »**, expandida dins los Forums (en francés en mai!) e dins d'unas ràdios, mas que, urosament, fa pas l'unanimitat! Argument tament nèci que preni pas la pena de contrargumentar... Los que se pensan sanitosament lo contrari li an plan respondut coma cal. Lo desastre, es d'èsser quitament menat/forçat a respondre a de talas insanitats. Mòstra lo nivèl de descasença...

Argument de fenhants e d'inconscients, fièrs de sas decas e qu'envisatjan pas brica de se melhorar (sabi de qué parli, los coneissi plan aquestes militants satisfaches de sa marrida lenga que largan a tot vent son discors sens solament lo preparar a l'escrich e sens la mendra verificacion dins un diccionari, e sens lo mendre melhorament d'un jorn l'autre. Pensatz, son en subre d'aquò!). Me rapèli d'un corrièl mandat per un provençal que m'avisava de la mesa en linha d'una mena d'enciclopèdia, que legiguèri donc. Li respondèri que se l'idèa èra bona, pasmens la quantitat de decas èra tras qu'alarmanta (a pauc prèp una per mot). Gausèt me respondre « qu'aviáu qu'a corregir, e que se d'unei an leis idèas per escriure, d'autres leis an pas ... » (sic!!) Incredibla cròia e/o ... caluguitge d'inconscient? En mai que vesedoirament, me coneissiá pas, que soi capabla d'escriure ieu tanben...

Una question: aqueles inconscients tolerarián de la part del professor d'anglés/d'espanhòl de sos enfants una grafia personala, un lexic personal, una sintaxi personala del professor, de formas impossiblas? Non? Perqué o fan per sa lenga? E de quin drech?

☹ « Lo francés tanben a cambiat en tres cent ans, donc es parièr per l'occitan ! »

☞ **Segonda « maire de totas las orrors »**, que la nocion de « cambiament » es pas brica de çò que se tracha aici! Aquò es un brevet d'absolucion preventiva, autoautrejat per los fenhants e inconscients, qu'an pas dos sòus de compètencia linguistica mas que parlan pasmens d'abondància, que sabon pas brica analizar una « evolucion », diferenciar una evolucion logica (i a TOTJORN UNA LOGICA, que siá ortografica o semantica o fonetica) d'una farlabica inventada impossibla en occitan. Remplaçar « descripcion » (emplegat despuèi los Trobadors e dins tota la romanitat) per « describeson » relèva pas del « cambiament possible » mas del barbarisme pur, i. e. una forma impossibla per pas dire mostruosa.

☹ « Totòm a lo drech d'inventar, que tota creacion es legitima e pòt dintrar dins la categoria « occitan de referéncia ensenhable e difusable ». Criticar nòstras invencions es donc pas que de l'agressivitat illegitima practicada per d'intellectual(a)s pissafreg, d'emmerdaires tissoses, de passeïstas, de reaccionaris, de gens « contra » nautres... »

☞ Sansonha coneguda e repetida a non plus... **Primièrement, perché inventar quora la paraula communa existís ja ?** Impausar de farlabicas als enfants, als estudiants, als legeires, als auditors, es un abús de poder, subretot s'es fach per d'incompetents. Mas son los que critican l'usatge de las farlabicas que se fan tractar d'agressaires, perque o deurián pas dire, o fan pas dins l'estil que cal, amb lo lexic que cal, lo bon jorn de la setmana que cal ! **I a lo fuòc a l'ostal despuèi d'annadas, degun bolega, ... mas es la tonalitat del crit de lo qu'alarma qu'es criticada !! En mai l'asfixiant esperit corporatista** va fins qu'a dire qu'es vesedoirament « contra » l'Educacion Nacionala/las Calandretas/l'Institucion locala/la Ràdio associativa,... Pagui regularament aquesta ideologia que me foguèt ja servida en lexicografia : dire que lo diccionari d'Alibèrt es clafit de fautas, es èsser « contra Alibèrt » ! **I a pasmens un compòrtament tras que simple per pas se faire criticar e se sentir agressar : seguir la lenga !!** Emplegar « *mos grands, television, etc.* », coma tot lo monde. ... Per ieu, lo comol de l'agressivitat vertadièra (contra la lenga, contra los escolans) es justament aquela faussa lenga infligida en totes, sens la mendra vergonha. E deuriái res dire ?... Desolada, mai contunharai de dire, amb colèra e mai furor, a l'auçada de la gravetat del problèma que fa que créisser, perque coma l'a comprés un autre blogaire, sèm una ponhada de presicar dins lo desèrt absolut ! **Me regaudissi pas de constatar aquò, me fa pas plaser de denonciar aquò, me rapòrta res de res** (senon l'èrnha dels fenhants que refusan de consultar un diccionari), me fa pèdre de temps d'escriure aquò e de bastir de fichiers d'errors o d'orror per ajudar los que vòlon pasmens resistir a aquel marrit environament linguistic. Redusir mon fichièr a una « ataca anti-calandreta », mentre que doni d'exemples d'en pertot e qu'es bel primèr un catalòg d'ajudas linguistics (coblat amb mon pensabèstia ortografic), es de malonestetat fonsa. Mercegi lo blogaire que ditz que çò qu'escrivi servís a totes los ensenhaires e s'adreïça pas solament als regents de Calandretas !

Soi bèl primèr « per » la qualitat, aquò vòl pas brica dire « l'excelléncia senon res », « una lenga requista de grand escrivan », simplament una lenga respectada ; « per » assajar de montar lo nivèl (mas ai la trista impression que

justament mon ensenhament servís a res de res, e del desespèr a la colèra, i a qu'un pas) ; « per » lo respècte de la lenga, « per » lo respècte dels ensenhats e dels legeires de la premsa e dels auditors de las ràdios ; mas efectivament resolgudament « contra » los individús qu'espandisson sa lenga inventada e se la jògon en mai « agressats », que s'estiman non criticables per esséncia. Al contra, me meti pas en furor per parlar de las errors/fautas comunas e comprensiblas (*plenituda, *una imatja, *populari, ..., luòga de plenitud, un imatge, popular), qu'i sèm totes mai o mens passats, e que soi pas a boscar dins lo mendre escrich ...levat se son presentas dins un diccionari.

Mas contrariament a d'unes legeires que, en aprovacion de mon article dins *La Setmana*, donèron d'autres exemples d'orroros (*preferar, *situir, luòga de preferir, situar, pèrda del preterit al profiech del passat compausat), los meti pas sus lo meteis plan. Son per ieu **d'errors admissiblas** (levat dins un diccionari !), mai o mens gròssas (confusion dels grops dels vèrbs, ipercorreccion), **mas que resultan pas d'una volontat ferotja de descarar la lenga** en practicant la distanciacion (per orror del francisme supausat), la traduccion o l'adaptacion descabestrada dels anglicismes (per orror de l'anglés), la galejada sistematica (per orror del nivèl distanciat). Los usatgièrs que fan aquelas decas o fan pas a bèl esprèssi.

Aqueste fichièr d'Orroros lexicalas deuriá pas brica existir tament son d'enormitats inadmissiblas practicadas voluntàriament, que degun fasiá 20 ans i a. Al contra d'articles legitims, coma n'i aguèt totjorn e n'i a dins totes las lengas, per explicar las dificultats de la lenga, las trepadèlas comunas degudas a una pèrda de competéncias (ne'n sabèm la rason), que me faguèt establir per exemple lo fichièr « Pensabèstia ortografic ».

☹ « Totòm a lo drech d'argumentar en lexicografia, nòrma lexicala e ortografica, de contradire los linguistas, lexicografes, etc, ..., subretot s'es un militant » !

☞ E non ! Solets los especialistas, los qu'estúdián la lenga, los qu'an legit totes los diccionaris e qu'an legit de centenats d'òbras escrichas... an lo drech d'argumentar ! Sembla una evidéncia, non ? En mai que son militants tant coma eles !

Èsser militant conferís ges de competéncia en se, ges de legitimitat en se per discutir de lenga, e encara mens per matrassar, se trufar, deslegitimar los qu'an mai de competéncias qu'eles, non perque s'autoproclaman competents, mas perque an legit, estudiat, analisat l'usatge, l'etimologia, las solucions dins las autras lengas romanicas. E mai provesits de coneissenças, lo subjècte

demòra dificil, permet pas d'escapar a d'errors ; donc sens competéncia, lo solet drech possible es... de dire res !!

Coma escriviá J. P. Cavaillé sus son blòg « *es pas perque m'agrada d'agachar las estelas que me pòdi dire astronòm* » ! En occitanisme, òc, totes los « militants », totes los abonats d'un jornal se creson linguistas !! Totes los Mossurs Sabi-res-mas-dirai-tot envasisson lo corrièr dels legeires, los blògs, los forums, e pretendon èsser tant qualificats coma d'autres per participar al debat. Internet afavoriza evidentament l'expression de totes los incompetents e pas solament en occitan, de segur.

Escriguèri un article per *Aquò d'Aquí* a prepaus del « *clima mediterranèu* ». Me dobtant a l'avança dels romegaires professionals que mancarián pas d'escriure contra la forma « *clima* », prenguèri la pena d'explicar longament per una nòta la justificacion de *clima* sens *t* finala (coma dins totes las lengas romanicas, coma *prisma*, *tèma*, *esquèma*, etimon grèc, etc.), **climat* essent un francisme practicat per mantunes gens (e que faguèri ieu tanben). Un romegaire de servici escriguèt pasmens per dire que « òc, *mai Josiana Ubaud oblida de dire que fau escriure climà amb un accent a la fin* » (!!!). Desesperant, non ? E dos còps, perque lo jornau publiquèt evidentament la letra (pròba benlèu que sos dirigents se pensavan parier !?)

Ieu, m'exprimissi pas en medecina, en geografia, en cultura de la bleda-raba, en drech notarial, e tant e mai d'autres domenis qu'i soi totalament incompetenta : me sembla una evidéncia, l'es pas per tot lo monde.

L'occitan a donc sus l'esquina tres « maires de totes las orrors », tres crancs que li lèvan sa dignitat e li chucan sa santat : la distanciacion forcenada, la canha de se melhorar quitament afortida coma una qualitat (al nom de « la libertat », « l'evolucion », « lo contacte amb lo francés » !!), e los falses arguments brandits per d'incompetents en linguistica qu'estaloiran son incompeténcia pertot, donan son vejaire coma s'èran d'especialistas, amb la complicitat (conscienta o inconscienta, de tot biais desastrosa per pas dire criminala) de la premsa e de las ràdios que li laisson la plaça tota per s'exprimir, quand an pas encara una emission o una cronica complètas e regularas ... Los autres an pas drech de s'exprimir, que son de simples « agressaires ». Visca donc Internet perque es lo solet luòc possible ont pòdi explicar tot çò que me foguèt totjorn censurat, quitament dins *Aquò d'Aquí*, ont soi pasmens autora completament benevòla de detzenats d'articles sus l'etnobotanica !! Per demorar « occitanista » e « formatritz », cal vertadièrament ne'n voler o èsser d'a fons masoquista.

☹ « Josiana Ubaud auria degut demandar de vejaires avant de metre son fichièr sus Internet ! »

☞ Totjorn un blogaire... Aquela empega ! Una lexicografa deu demandar d'autorizacions per faire son mestièr e denonciar a bon drech anar l'inadmissible !? Los inventors de « mos bèls, describeson » ... an demandat de vejaires/d'autorizacion per decidir solets dins son recanton que d'ora en davant caldrà dire aquelas farlabicas e non « mos grands, descripcion » ? D'unes me repròchan la forma, qu'auria degut prene mai de gants. Los que fan dire d'orroros prenon de gants amb la lenga ? Prenon de gants amb los pichòts/los usatgièrs/los auditors qu'embucan d'orroros linguistics e en mai amb assegurança ? Fa d'annadas que disi « amb de gants », qu'alèrti, qu'expliqui... sens la mendra resulta. Essent l'urgéncia, es qu'un ton distanciat, per tustar degun, amb totei lei precaucions oratòrias, auria portar sei fruchs ? Evidentament non.

Se foguèsson contentar de parlar/escriure coma tot lo monde (fautas normalas compresas), qu'aqueste fichièr existiria pas. La question dels gants, del ton, de l'estil se pausaria donc pas.

Veire ensenhar la teoria a non plus, constatar l'abséncia de formacion en lenga, mas veire qu'òm laissa s'expandir sens broncar las orroros lexicalas, i a pas de qué s'encolerir ? I a pas de qué aver l'impression qu'òm servis pas a res. Si que non, i auria agut d'avançadas, las orroros aurian jamai degut espelir, demoraria pas que las errors comunas. Ara, avèm de gerir lo fais gròs « orroros + errors » : la muòla es mai que cargada ! 20 ans i a, DEGUN gausava descarar la lenga coma o vesèm ara, degun avia a explicar que « les grands-parents », se ditz « los grands » e non « los bèls » : la question se pausava pas, l'orror lexicala existissia pas. Perqué, coma, per quina rason ne'n sèm ara a gerir aquò...De meditar... Que los que son tustats per ma « forma » comencen bèl primièr d'èsser tustats per aquels usatges e d'agir en consequéncia.

☹ « La dòna Ubaud e lo sénher Cavallé, luòga de picar sus panoccitan, farian melhor de nos donar un site tant accessible coma lo de panoccitan, solet disponible sus Internet ! »

☞ Argument d'un blogaire sus Forum Occitània ... Primièrament, sabia pas que la qualitat d'un dictionari o de quin produch que sia (bicicleta, lunetas),

se mesurava a son accessibilitat en linha. O invèrsament que l'accessibilitat en linha per un diccionari èra una pròba de sa validitat donc d'emplegar sens moderacion. Visca donc totes los sites de pornografia, racisme, venda de rafatalhas de tota mena o de faussas mòstras, etc., perque son accessibles sus Internet. Escrivètz qué que siá : del moment qu'es sus Internet, es bon per consomar. Se lo consumerisme pertòca fins qu'a la lexicografia occitana, sèm polits ! Mas s'un restaurant servís de la mangilha avariada, contunhatz d'i anar perqu'es pròche de vòstre ostal, aisidament accessible e adornat de polidas colors ? Non, cambiatz de botiga, naturalament. Perqué donc contunhar d'emplegar lo diccionari en linha ? Emplegatz los diccionaris papièr, que pren pas mai de temps per los consultar... I trobaretz « solament » d'errors, mas pas d'orroros.

Segondament, lo blogaire sap vesedoirament pas que **cal d'argent per pagar un informatician e fa virar un site !** Demanda donc a ieu e J. P. Cavallé de pagar sus nòstre argent lo foncionament d'un tal site ! Manca pas d'èr lo collèga... Perqué o fa pas el ? O a rebors, se me vòl pagar, que se gèine pas !

Efectivament, i a ges d'ofèrtas informaticas seriosas. Mas, tresenament, un pauc d'istòria s'impausa... Foguèri pendant 12 annadas la responsabla salariada del Gidilòc (Grop d'Iniciativa per un Diccionari Informatizat de la Lenga Occitana) fins a 2003 ont defuntèt inexorablament. Èrem pioniers en matèria de diccionaris en linha ((72 000 intradas a la fin), tant sus Minitèl coma sus Internet. Al cap de 12 annadas, la Region Lengadòc, quasi solet finançaire, decidiguèt subte de trencar tota subvencion. Que costavèm tròp car (22 000 èuros l'an, non, non, manca pas un zèro, n'i a pas que tres) e èrem consultats del monde tot, donc tant val dire degalhaires d'argent a non plus e totalament inutills !! Qual levèt lo deton per demandar la perennizacion del projècte que ara seriá solet diccionari seriós accessible ? DEGUN, DEGUN, DEGUN, quitament pas los responsables administratius de l'associacion !! Qual tustèt sus la taula per obténer sa reintegracion d'urgéncia dins los subvencionaments en seguida de la Consulta regionala ? DEGUN, DEGUN, DEGUN. Foguèri soleta a bramar... D'unes, ja largament finançats, vegèron créisser que mai sas subvencions, mas totjorn res per lo projècte de banca lexicala. Qual me prepausèt un pòste per perseguir lo projècte ? DEGUN, DEGUN, DEGUN !! Vaquí perqué vòstra filha es malauta... e venètz en mai plorar ? **Es pas « l'estat francés » coma vesi de còps argumentat, mas l'occitanisme solet que faguèt tot, es a dire res de res en tota irresponsabilitat, per arribar a la situacion actuala.** Mas es la lenga que paga

l'addicion. E aurai poscut formar DEGUN. Lo blogaire deuriá faire lo repròchi a l'Universitat per exemple, de pas aver montat ela un tal projècte, luòga que siá l'iniciativa d'una associacion, donc fragila per esséncia.

Se soi contenta de veire qu'enfin los Occitans se meton a l'informatica, se pòt pas dire que foguèron pionièrs! Encara un pauc d'istòria... Lo Gidilòc informatizèt e comercializèt (quina horror! capitalistas!!) lo diccionari d'Alibèrt en disquetas. Quant ne vendèri? ...mens de 30! E quant en França? mens de 10! Tot lo demai a l'estrangièr, que lo primièr crompaire foguèt un Japonés! E quant dins las Universitats francesas? UN! Mai d'una l'a pasmens... piratat, en tota onestetat!! Per contunhar dins l'occitanisme, cal èsser masoquista, de tot segur.

☹ « Los editors e los autors de diccionaris vòlon sortir solament d'exemplaris papièr per se faire d'argent e res donar sus Internet! »

☞ Argument de blogaires sus Forum Occitània! **Argument classic dels profeshaires del trabalh dels autres, qu'eles lèvan pas lo deton**, escrivon ges d'obratges pedagogics al servici de la lenga, banhan donc pas la mendra de sas camisas, mas s'acontentan de chucar, e en mai son jamai contents. Generacion iruges! A vos tombar los braces! MAS PERQUÉ DONATZ RES SUS INTERNET, VAUTRES? Perqué vos montatz pas « editors-que-donarà-tot-gratuit » ??

Los editors de lengas regionalas vivotejan, per conviccion de la defensa de las lengas regionalas. Susan per manténer la visibilitat amb d'edicions d'obratges (subvencionats). Los autors passan d'oras e d'oras a trabalhar gratuïtament, mas encara se fan escornar sus Internet perque donan pas pro! Rapèli donc que lo Vèrb Occitan m'aurà « enriquesida » de ...150 èuros, e que mon diccionari ortografic que va sortir m'aurà pres 7 annadas de trabalh quotidian entièrament gratuit, mantunas oras cada jorn. E avètz lo fetge de venir parlar « d'enriquesiment »?! Iruges, conflats de mentalitat esquerrista per subrepés, que veson d'argent ont n'i a pas mas solament de la susor... que raja gaire a son front...

En francés tanben, i a tant e mai de diccionaris papièr, reeditats cada an: Internet remplaça pas tot, levat per los drogats de la tela que se creson autorizats de s'esparnhar lo trabalh tant penible... de fulhetejar un diccionari papièr, que dona de bofiòlas als dets, es ben conegut.

☹ « Cal pas dire *un corrector ortografic ...mas un condrechor ortografic* » !

☞ **Un exemple demièg los centenats de mostres linguistics** congreats per lo responsable de panoccitan.org, que la mendra semblança d'un mot amb lo francés li dona de prusiments insuportables.

Donèt luòc a d'escambis noirits sur lo blòg de J. P. Cavaillé que mantunes linguistas i diguèron son espaventa davant aqueles manipulòis, que los ensenhaires retròban dins las còpias. Coma parlèri de tota la romanitat qu'emplegava *corrector* (e pas lo francés solament), me faguèri tractada de « diplomada en francés » (sic !) per lo, de tot segur, subrediplomat en barbarismes mostruoses de tota mena... D'efièch li expliquèri per lo menut (puslèu èri forçada de li explicar lo basic del basic, normalament auriá degut i pensar solet !) que *condrechor* podiá pas èsser masculin ! Gausèt me respondre que en occitan i a pasmens de mots en *-or* masculins !! Comprenguèt donc pas manco mas explicas... *Condrechor* es bastit sus l'adjectiu *condrech* e la qualitat d'èsser *condrech* es donc *LA condrechor*, coma *drech* > *la drechor*, *negre* > *la negror*, *blanc* > *la blancor*, *fresc* > *la frescor*, *magre* > *la magror*. Compren donc pas la diferéncia de formacion entre *manjador*, *ausidor*, *receptor* (masculins) e *condrechor* !! Coneis donc pas l'etimologia tanpauc, que de tot biais s'i asseta dessus... Mas s'aficha « diplomada en occitan », pròva que lo diplòma....

I a donc doas solucions possiblas : *corrector* (coma tota la romanitat) o tanben lo neologisme *corregidor*, amb lo sufixe classic en *-ador/-idor/-edor* per los espleches (*ventar* > *ventador*, *ordenar* > *ordenador*, *generar* > *generador*, etc), e servariam lo vocable *corrector*, *-tritz* pas que per la persona que son mestier es de corregir : *un corrector menimós*, *un corrector ~ corregidor ortografic*. Meteissa dobla possibilitat per *lector* (lo que fa mestier de legir) e *legidor optic ~ lector optic*.

Èsser menada a explicar aquò a qualqu'un

- qu'es ja pro orgulhós per inventar de son sicap un occitan nòu en s'assetant sus l'usatge establìt en diacronia e en sincronia,
- que mespresa completament lo fach que l'occitan siá lenga romana donc que manda l'etimologia a las escobilhas,
- que considèra coma una insult d'èsser « diplomada en francés » (en mai es fals, soi diplomada en sciéncias duras e en occitan, e de tot biais diplòma e competéncia fan doas causas sens rapòrt. Li rapèli

- que F. Mistral èra diplomat... de drech, empacha pas que son dictionari siá inegalat !),
- que se permet donc de me remandar a mon incompeténcia supausada en occitan (!!), per que fau referéncia a la romanitat (!!),
 - mas que compren quitament pas las explicas linguisticas pasmens tras que basicas donadas,
 - mas que pretend faire pasmens un dictionari, un site de traduccion, e redigir un jornal sens la mendra coneissença de çò qu'es un camp semantic, bòrd que pretend qu'un *Ministre de la Defensa* se deu sonar *Ministre de la Devesa*, i. e. *Ministre del pasturgatge/bòsc reglamentat*,
 - que confond donc lo francés « *défense* » amb « *défens* » (!), que confond tant grossièrement « *personnel/persona* » (èsser vivent) amb « *personnel/degun* » (ges d'èsser uman), degut a la polisemia del mot « *personne* » en francés, çò que dona las subrealistas formulacions del tipe « *tres deguns tuats dins un accident* » (!!!) (tant melhor, ges de mòrts!), « *la degunalitat del cantaire* » (paure òme, inexistent!), « *totas las degunalitats èran presentas* » (!!!) (deviá pas faire grand monde !),
 - que pròna las invencions impossiblas *describeson, televista, declarason, suspenjament, resolucion*, supausadas èsser mai « panoccitanas » donc ajudar a l'intercomprension dialectala... quand totes los dialèctes e tota la romanitat emplegan *descripcion, television, declaracion, suspension, resolucion*, etc, etc, etc,
 - mas qu'a en mai la cròia de demandar « drech de responsas » urbi et orbi, en tracant sus Internet lo mendre article dels que dison que son d'asenadas semanticas, de formas illegitimas dangierosas per la lenga (e non de neologismes corrèctes, foguèsson inutils),
 - mas que demanda drech de responsas quitament a la Facultat Pau Valèri que li ai fisat mon *Pensabèstia Ortografic* ont disi evidentament çò que pensi (urosament, es mon mestier e o fau coma tot lexicograf/lexicològ de tota lenga !), e lo responsable li respondèt plan coma cal,
 - mas que s'estimi d'aver de comptes a rendre en degun, ni ais especialistas ni ais usatgièrs/professors senats e espaventats per sas causidas,
 - mas que s'estimi solet investit del drech de parlar sus la lenga en enebissent als autres lo drech de critica de son trabalh (!),

es incredible, allucinant, kafkaïan, ... e tras qu'alarmant... e exclusivament occitan ! Òm trobarà lo detalh de las reaccions de las autras personas (perdon, *los autres deguns*, nombrosas aqueste còp) dins lo prefaci de nòstre diccionari ortografic per paréisser.

Per acabar amb lo site, vaquí

- **qualques òvnis lexicals :** (!)declarason, (!)entegrason, (!)comunicason, (!)poblason, (!)consoltason, (!)resolucion, (!)solucion, (!)estellason (pour installacion), (!)autorejar (pour autorizar), (!)funebrealhas, (!)sapientific, (!)escriidura, (!)suspenjament, (!)conseguença, (!)podedissitat, (!)condrechor ortografic, (!)omenesir (pour umanizar), (!)juvadiera (pour infirmièra !), (!)sensidiasion (pour sensibilizacion), (!) reulejament (pour regularizacion), *qualques capceirerat* (?), *chiamar* (?), *nombral* (?), *asunança* (? pour *aligança*), *accòrdi* (!)multilasal, *subrinquant* e encara mai fòrt *capceirerat* (?), *chiamar* (?), *nombral* (?), *accòrdi* (!)multilasal, *subrinquant*,
- **qualques frases polidas trobadas dins la *Lètra de nòvas occitana* :** las mai ancianas « *la descresedissa* (!) *injustiça* (!) *del mòde de balotason* (!) *de las elegidas* (!) *legislativas* » (curiós aqueste francisme patent de *justiça luòga de justícia*, per qualqu'un qu'aborrís tant lo francés !), « *en logant l'establida de president* (?!) », « *los endreçaments* (!) *sendicals* (!) e *patronals reporgidisses* (!)... », « *far lo sèu* (!) *asèim* (!) *d'escient* » (per far son examen de consciencia), e las mai recentas encara mai destimborladas « ***Estats Asunats***. *En la desestança* [!!!!] *de menaçà d'enflason*, *los capdelants*[!!!!] *de la Retenença*[!!!!] *Federala avián tota latituda ièr de ser ta manténer la mairala monta d'interès*[!!!!] *endrechor al nivèl ponde*[!!!!] *al qual se trapa actualament e lo faguèron*. » [s'avètz comprés çò que faguèron, sètz vertadièrament fòrts !], « ***Asunança***[!!!!] ***Europenca***. *L'indici Markit del redòl fasendial*[!!!!] *per l'airal eurò retomba a cinquanta cinc virgula sièis en junh contra cinquanta cinc virgula uèch al mes de mai, es çò que s'espinga*[!!!!] *de l'enquista menada per l'estitut d'estudis al prèp dels capdèls*[!!!!] *de crompa de dos mila empresas*[!!!!] *de l'airal eurò, l'indici del redòl dels servicis per l'airal eurò espinga a cinquanta cinc virgula quatre en junh contra cinquanta sièis virgula dos*. » [a despart de las chifras donadas, s'avètz comprés quicòm, sètz tras que fòrts !] « ***Palmaredonda***. *Lo ministre dels Despòrts* [!!!!] *Rosalina Bachelot jutgèt avuèi "deselutador"* [!!!!] *lo despart de Joan-Pèire Escaletas de la *presidença de la *Federason Francesa de Palmaredonda* [!!!!] *apuèi lo parcenejament* [!!!] *desastrós dels Blaus al Mondial*. », **colleccion de mostres que se podriá completar amb de**

milierats d'exemples totes mai calucs los uns coma los autres. Laissi als legeires lo suènh de deschifrar lo sens de las fresas misteriosas : li farà passar lo temps d'al mens una dimenjada plujosa.

Sèm donc en plen crime lexical o « lexicidi »... mas i a pas de tribunal per condemnar aqueste -cidi. Lo que deman presicarà que cal escriure l'occitan de drecha a esquèrra, al nom de la distanciacion maximala amb lo francés, o podrà faire tanben... e trobarà d'adèptes occitans encantats per aquela noveltat tant geniala bòrd que nos aluèha encara mai del francés e que serà tant dins la draia de « l'evolucion modèrna ». Paures de nos ! Paura lenga occitana qu'a d'escorjaires mai dins son quite sen qu'en defòra !

La lexicografia occitana patís d'una granda misèria. Escriguèri ja que son nivèl fa pas que baissar despuèi lo diccionari de Mistral (tot dialècte confondut). Pasmens, la solucion es de se'n téner exclusivament als diccionaris papièr que, marrits que marrits que clafits d'errors, donan al mens jamai d'orroras coma responsas ! Levat d'unas traduccions francesas d'Alibèrt que podèm qualificar d'orroras tanben, de la mena « maladie des cheveux » per « maladie des chevaux », mas que son non volgudas per l'autor (cauquilhas degudas a una marrida lectura de son manescrich. Cf. tièra d'aquelas errors/orroras dins mon diccionari ortografic)... Mas pasmens totes represas per C. Rapin ! Ne venon donc « d'orroras sanctificadas »....

Coma tot musèu de medecina o de zoologia a sa colleccion en bocals d'avortons, d'endecats, de fètus a tres mans o tres uèlhs, los Occitans se pòdon targar d'aver son musèu de las orroras, sa colleccion de mostres, lexicals aqueste còp, estampats, emplegats, difusats per totes los mejans. La granda diferéncia es qu'aquelles mancats de la vida foguèron pas voluntariàment concebuts, **al contra d'un cèrt lexic occitan fargat dins un fons d'oficina per totes los Doctors Jekyll de l'occitanisme. Triste privilègi occitan que resulta de l'abséncia de trabalhs sus la lenga de la part de gens qu'òm auriá poscut esperar que s'i acarèsson .** Mas trabalhar a la produccion d'obratges pedagogics interèssa degun que cal tròp susar, e lo benefici narcissic es donc nul. **Laissa donc tota la plaça als « especialistas autoproclamats »... en produccions lexicalas teratologicas.** E rapèli que soi la soleta lexicografa professionala... sens trabalh despuèi 7 ans. Aquò tanben interèssa degun... Plan mercé a las « Institucions » e als

« Institucionals » que pretendon aparar nòstra lenga : li devèm bravament totas aquelas orrors.

☹ Inventat al centre APRENE : « Cal pas dire *tutor*, ...mas *paissèl* ».

☞ Totas las lengas romanicas (e ja la lenga dels Trobadors, « *d'enfant èsser mayestre tutor* », diccionari de Raynouard, p. 443) dison *tutor* e quitament los Angleses !! Al nom de la recèrca d'originalitat, lo paure calandrin es donc solet provesit d'un *paissèl ajudaire* de vinha o de tomatas (= échalas en francés), luòga d'un *tutor* intellectual coma totes los estudiants del monde. Un regent a donc « un échalas qui l'aide » !! E qual fa lo liame de rafia ? Per inferiorizar la lenga e l'ensenhaire i a pas melhor. E es dins la drecha linha de l'esperit « panoccitan »... Tot faire per levat tota semblança amb lo francés (que dison), ... quite subretot a levar l'origina latina de la lenga e son usatge millenari ! (< latin *tutor, tutoris*)

Qualques exemples de diccionaris (doni tot en grafia classica):

Raynouard (lenga dels Trobadors) : « *d'enfant èsser mayestre **tutor*** »,

Lévy (lenga dels Trobadors) : **tutor, tutora, tutoressa, tutritz** : tuteur, tutrice.

S. A. Pellas (1723) : **tutor**, tuteur, au féminin tutrice

E. Garcin (1841) : **tutor**, tuteur, celui qui a la tutelle ; perche, bâton, qui soutient un jeune arbre

S. J. Honnorat (1846) : **tutor, tutoressa, tutriça**, tuteur, tutresse

J. P. Couzinié (1850) : **tutor**, tuteur, celui qui a la tutelle ... ; perche, bâton, qui soutient un jeune arbre

A. Vayssier (1879) : **Tutor, tutriça**, tuteur, tutrice ; tuteur, pieu qui protège ou soutien un jeune arbre

L. Boucoiran (1875) : **tutor**, tuteur, protecteur

F. Mistral (~1880) : **paissèu**, petit pieu, échalas, garde, tuteur d'une plante (et pas de féminin tutrice, donc pas pour les humains !)

tutor, tutriça, tutoressa : tuteur, tutrice ; soutien d'un jeune arbre

X. de Fourvières (1902) : tuteur, tutrice, **tutor, tutoressa**

J. Daniel (1914) : tuteur, **tutor, tutrice**

G. Castellana (1953) : **tutor**, tuteur

G. Palay (1974) : **tutor, tutore**, tuteur, tutrice

G. Gonfroy (1975) : **tutor, tutriç, tutoressa**, tuteur, tutrice

Dictionnaire de Gévaudanais (1992) : **tutor, tutriça, tutoressa**, tuteur, tutrice

Paissèl, pieu, étançon, tuteur (et pas de féminin tutrice !!)

e totes los diccionaris recents.

Donc se *tutor* pòt foncionar e per las personas e per las plantas, *paissèl* fonciona solament per las plantas. E *tutor* es pas « de francés » !! De quin drech l'eradicar ?

Quant a la sansonha que « l'occitan a l'oral es mai imatjat que lo francés » (??). Mas sèm aici dins un tras qu'oficial « Establiment d'ensenhament superior APRENE », pas dins lo campèstre !!! Me sembla que compta, non ?

Pasmens un amic escriguèt a *La Setmana* que *tutor* li passa pas la garganta, ...que reverta lo francés ! Coma se pòt enganar aital ! Qu'es pas lo francés que reverta : es lo latin, l'italian, l'espanhòl, lo catalan, lo portugués, lo còrs, que totes dison *tutor*, e donc lo francés, e l'anglés tanben que manlèva al latin ! Perqué refusar l'evidéncia e s'obstinat aital ? **Se lo latin « escarraunha la garganta dels occitanofòns », mas ont anam ?!! Drech dins la paret, se i sèm pas ja !**

Quant al rasonament especios que s'agís pas vertadièrament d'un « tutor » e que caliá inventar una altra paraula, es evidentament un escapatòri, que *paissèl* significa « tuteur de plante ». Res de res justifica la folclorizacion. Caliá benlèu se'n téner simplament a « ajudaire », qu'a en mai l'avantatge d'aver un feminin ! Mentre que lo feminin de *paissèl-ajudaire* ? « *paissèla-ajudaire* » ??! Li an vesedoirament pas pensat.

☹ Inventat al centre APRENE : « Cal pas dire *jove apreneire, debutant, primier gra, novelari, ...mas escapolaire* ».

☞ Lo diplòma donat al primier nivèl de coneissenças es donc un *diplòma d'escapolaire* !

Degun compren sul pic lo sens d'aquela farlabica lexicala : cal una explica a costat...e encara a pas la mendra legitimitat. D'efièch, prengam lo diccionari de F. Mistral : « *escapoulaire*, celui qui ébauche avec la hâche, bûcheron ».

APRENE afòrtís donc que lo diplòma (pasmens tras qu'oficial certificat de competéncia de nivèl A2 del Quadre Europèu Comun de Referéncia de las Lengas (QECRL)) resulta d'un ensenhament « a la destra, grossier, a la lèsta » per formar de gens/joves tot bèl just « dégrossis » !! Polit imatge valorizaire del mestier d'ensenhament e de l'ensenhant ! Per inferiorizar la lenga, i a pas melhor. E amb *paissèl*, tornar mai un imatge agricòla ! L'occitan, es plan conegut, pòt pas èsser « intellectual » donc usar de vocabulari tradicionalament distanciat.

Avis d'un blogaire demièg tant d'autres : « *Diploma d'Escapolaire* (quan sere A2) : A un sens simbolic ? Agrada ath monde ? Francament, quin se pot balhar un nom atau a un diploma linguistic un drin serios ? Que sufeish de tradusir en frances ta s'aperceber, si haseva besonh, que quauquarren ne va pas : "Je viens de passer le diplôme Dégrossisseur-A2" ; arrevirem per "Ebaucheur-A2" per caritat. Ath CFPO e forman aths mestiers deth bastiment ? dera demolicion ? ta boscasser dilheu ? ; ».

Ai res dich d'autre. M'avisi de mai en mai que soi pas sola de pensar aquò... e que **los blogaires son encara mai durs que ieu dins sas criticas**. Tot plen de monde se pensan la meteissa causa, mas o caliá benlèu pas dire que seriá estat viscut coma un complòt « contra Calandretas » ? Caldriá benlèu arrestar un jorn la paranòia del complòt, per avançar un pauc, non ? ! Seriá mestier de despensar l'energia a la qualitat de la lenga e al respècte dels formators (tant de sas competéncias coma de sas personas...) puslèu qu'a repepiar qu'òm es victima d'una ataca !

Una outra blogaira fa remarcar que lo mot « Calandreta » es tanben una invencion, donc que i a de jòcs de mòts que passan o pas, question de *feeling* personal... Mas es sens rapòrt, coma li respondèt una collèga : aquela invencion es pas un jòc de mots bufèc e escur, es una capitada, qu'es clar per tot lo monde !! La simbolica de « l'aucelon que monta, monta, monta », escapèt a degun ; o « la lenga ensenhada als joves tornarà volar naut naut » ; o « aucelonet vendrà grand e bèl » ; o « la lenga s'apren al nis », ...etc, etc. I a pas besonh d'un fuèlh d'explicas a costat per comprene. Mentre qu'*escapolaire* es « un jòc de mots a 2 balas » coma ditz un blogaire, qu'en mai rabaissa... luòga d'enuçar, e confòrta l'idèa que los Occitans son pas que de galejaires bòrd que quitament sos diplòmas an pas de noms serioses ! Es per lo mens desesperant d'èsser menada a explicar aquò despuèi d'annadas, sens èsser compresa o benlèu pièger, volontàriament non escotada. E se faire tractar « d'agressiva » mòstra lo nivèl d'embòrniament irresponsable... **L'agressivitat es exclusivament del costat dels matrassaires de la lenga, pas de los que la defendon.**

De notar un còp de mai qu'aquelas invencions descabestradas son lo fach solament d'òmes « mèstres de la lenga » que tolèran pas e donc ausisson pas la mendra critica, la mendra resèrva a sas invencions. E que se pausan jamai lo problèma de la recepcion de sas invencions dins las autras aures que las sieunas. Contents son, contents demòran... La pròba : alertèri sabi pas quant de còps APRENE e CFPO quora i trabalhavi : imbrandablament, son director contunhèt/laissèt faire las creacions

descabestradas, coma veirem çai sota. Pensatz, « Paraulas de femnas, pets d'ase » ...

☹ Inventat al centre APRENE : « Lo nivèl abans d'intrar al CFPO se sonarà *Cocanha* ».

☞ Comprenha qual podrà. Tant escur coma *escapolaire*...

« *Cocanha*, collection de pains de pastel ; pays imaginaire où tout vient à merveille. »

Degun se pausa vesedoirement jamai la question de « la recepcion » d'aqueles vocables en defòra de son cercle estrech, qu'es pasmens la primiera de las evidéncias : èsser comprés sul pic de l'exterior sens fuèlh d'explicas a costat. Si que non, es un vocabulari escur, comprés solament dels iniciats, que revèrta lo d'una sècta.

Aprenguèri donc recentament per una responsa a mon article dins *La Setmana* que *Cocanha* resulta tanben d'un jòc de mots privat a partir de *Khâgne/Hypokhâgne*... ! Mon « agressivitat » tant reprochada per d'unes (rapèli qu'es l'angelisme e l'embòrniament que nos menèron ont ne sèm...) me farà dire que lo tròbi consternant, tament es desplaçat e qu'escapa en totes, levat als que l'an fargat a l'entorn d'una taula entre quatre uèlhs. Encara un còp, **se fa pas de jòcs de mots sus de nivèls de diplòmas o de formacion**, quin que siá lo nivèl !

☹ Inventat al centre APRENE : « cal pas dire *reflexion* mas *soscadissa* », que dona donc « *Donatz vòstras soscadissas sus aquel tèxte* » !!

☞ Totas las lengas romanicas dison *reflexion* ! *Soscadissa* es ja un neologisme inutil (mas corrèctament format, *manjadissa*, *cridadissa*, *sonadissa*, *sopadissa*, etc). Subretot, examinem lo camp semantic de *soscar* :

« *soscar*, pousser des soupirs, sangloter ; (...) ; être irrésolu, en suspens, en doute ; réfléchir, penser, songer, être distrait, rêver »

« *soscada*, soupirs, plaintes, lamentations »

« *soscaire*, *aira*, rêveur, rêveuse »

Cal pas sortir bèstiament la traduccion « réfléchir » de son contèxte semantic, que cercam de bada dins tot aquò l'accion de se liurar a un trabalh intellectual sus un tèxte, donc pas de possibilitat logica d'espandiment de sens. Per inferiorizar la lenga, i a pas melhor.

Mas « *Lo problèma de la fam/de l'aiga dins lo monde, ... fa soscar* », òc !

Mas « *Pas plus veire escrich « reflexion » dins un tèxte contemporanèu occitan, ...fa soscar quant a la vision dels Occitans de sa lenga !* », totjorn òc !

Un legeire de *La Setmana* ditz que *soscadissa* es legitim ...bòrd que se tròba dins lo diccionari de Laux ! Desolada, mas lo rasonament es illegitim, essent la misèria de la lexicografia occitana, essent la quantitat d'errors presentas dins totes los diccionaris (pòst Mistral) **qu'enregistran qué que siá**. Podèm segurament pas rasonar coma per un diccionari d'una lenga al foncionament normal, provesida normalament de lexicografs professionals degudament pagats per d'institucions o d'editors. Se cal considerar coma paraulas legitimas las 800 decas (occitanas o francesas) del diccionari d'Alibèrt, totas represas per C. Rapin, las errors semanticas del diccionari de C. Laux, lo registrament a egalitat de *prisma* e **prisme* (error !) del diccionari *Tot en òc*, e tant e mai d'autres errors e mai asenadas dins d'autres diccionaris, ... tant val parlar e escriure francés o anglés dirèctament !!

☹ **Ensenhat dins d'unas escòlas Calandretas : « Cal pas dire *mos grands* ... mas *mos bèls* » (!!).**

☞ Ne demorèri boca badanta, qu'ò voliái pas creire !

« Bèl » significa en francés « grand » dins lo sens de « nautor » (un aubre bèl, un enfant que se fa bèl, un ostal bèl), mas pas brica dins lo sens de « ancian, de la generacion precedenta » ! « Mon bèl oncle venguèt a mon anniversari ???! »

La nocion de polisèmia escapa vesedoirament a nòstres ensenhaires, çò qu'es tras que grèu per qu'es lo B A BA de tota lenga e la basa de tot aprendissatge. Cal donc dire, coma despuèi de sègles, coma tot lo monde ditz d'en pertot, *mos grands* , *mon rèiregrand*, *ma rèiregrand*, *mon grand oncle*, *ma grand tanta*.

Es la pròba qu'aqueles gens que gausan expandir aquò an pas jamai legit un tèxte d'un autor occitan : i aurián **jamai** trobat « *mos bèls* » dins aquesta accepcion! Treñcan donc voluntariàment sos enfants, e los regents qu'an lo malastre de los aver coma « *paissèls* », de la realitat de la lenga tant orala coma escricha. Expandisson un sabir qu'a pas res a veire amb l'occitan. Dins quinas lengas al monde sèm forçats de rapelar aquelas evidéncias, e encara sens la mendra resulta que la practica se perseguirà ? Deguna, levat en occitan ! Quina vergonha !

Oblidèri d'apondre que la tissa d'eradicar « grand » va evidentament fins qu'a nommar la seccion dels grands de la mairala, « la seccion dels bèls ». Aquí tanben es pas brica una question de grandor mas d'ancianetat, qu'un escolan de la seccion dels grands pòt èsser mai pichòt qu'un de la seccion dels mejans. Mas es mai « vièlh » ! Apondrai de tot biais que quitament dins lo

sens de nautor, largor, bèl a pas a remplaçar sistematicament *grand*. L'escrich tot mòstra que, e mai en lengadocian central (*bèl* s'emplega pas en provençal dins aquesta accepcion), s'emplega tanben *un ostal grand, mon fraire es grand, un arbre grand*, etc., e evidentament dins los autres sens (largor, importància, etc.). D'escrivans emplegan los dos (cf. citacions çai sota) dins lo meteis sens. La monomania de *bèl* va donc a l'encontre de l'usatge tot. Encara caldriá que los monomaniacs legiguèsson de libres e escotèsson de ràdios non infeodadas a pan-sus-l'occitan.bom ...

« *Grands o pichons sètz talament manjaires.. ; La messa granda e lo sermon ;* » (J. Azais, 17ème) (e *bèl* exclusivament dins lo sens de « polit »)

« *Nòste grand es pus malaut/Tonelièr, taisa-te un pauc ; Ieu, ma grand es malauta ; I aviá Loviset de Romieu, Pieròta d'Arjalàs, lo grand Bartèla ; Puèi venguèt un revendeire, un grand pin de Langlada ;* » (A. Bigot) (e *bèl* exclusivament dins lo sens de « polit »)

« *la nòstra ola èra una ola grand ; Jol cobèrt grand ; un doble portal bèl de pòstes negras ; el, la reina bèla, e lo prince pichon. ; Aquí que soi venguda bèla. ; Dins l'ostal de Caser i aviá una cambra bèla ;* » (J. Bodon)

« *Las pèiras sobretot l'atrasián. Se ne trobava una pas tròp bèla, pas tròp pesuga, ; lo riu bèl qu'a dos còps traucat l'embut ; s'estorrèt la susor amb un mocador bèl ; cofada d'un grand capèl de palha ;* » (F. Delèris)

« *Diriàs un grand got de cristal. ; au tems das grands coumplots ; Enfin lou barbèu deven grand, Es ome ; Sabes, aquel grand flandrinàs ; Toutes ie soun, pichots e grands ; Hòu! noste grand ! Bon vespre ! dourmisses ? ; Ai ! ma grand, davans Dieu que siegue !* » (A. Langlade) (e *bèu* exclusivament dins lo sens de « polit »)

« *S'agu'èra un rocàs tròp bèl, que lo palfèr ni la borra li poguèssen pas ren ; despacha-te de venir bèl!... ; prometiá de far un crane bogre quauque jorn, quand seriá bèl. ; amb una granda servièta de tèla ; mas soi representant d'una granda maison de París ; A ! grand fenhant ! ; (la bastenda) Era pas ren de grand, ni de riche ; coma dins las grandas bòrias ; Dins la granda sala blanquida de nòu ;* » (H. Mouly)

« *davalat cap a las bocas del flume grand ; de cauças de velós, de grands capelasses negras ; De còps, las grands nos las fasián acampar, las doças mauvas ; Èra l'òrt vièlh de la Fonteta, abandonat i a fòrça temps per mon grand ;* » (M. Rouquette)

E podriái perseguir per de centenats de citacions...

D'unes se regaudisson de la sortida de mon diccionari ortografic. Los mercegi de creire que servirà a quicòm... **mas cambiarà res a las practicas denunciadas aici!** Es aquò qu'es desesperant, e o sabi d'avança. Que *mos bèls, la palma, la frucha, degun* son totes corrèctament escriches. E fa pas mestier

d'esperar mon diccionari ortografic per s'apercebre que s'escriu *descripcion* e non **descriveson* : es ja dins totes los diccionaris despuèi Raynoard ! Donc mon diccionari servirà als usatgièrs e ensenhaires ja serioses que se prenon lo temps de cercar dins un diccionari perque sabon sas flaqesas e sos dobtes d'usatge (coma ieu). E tant eles coma ieu, avèm pas lo mendre poder per arrestar lo chaple de la lenga ! Si que non lo de bramar, cridar, e d'o far saber per totes los mejans ! Que per los autres, que s'assetan e sus las leis de la lenga e sus l'ortografia e sus l'usatge e sus la nocion de nivèl de lenga e sus la nocion de camp semantic, qu'inventan a non plus de mostres linguistics, tant ortografics coma semantics, vesi pas perqué se metrián subran a consultar un diccionari bòrd qu'ò fan jamai e que son exclusivament dependents a l'accessibilitat sus Internet, quina que siá la qualitat de l'ofèrta !

☹ « Cal pas dire *las letras majusculas... mas las bèlas letras* !! »

☞ Totas las lengas romanicas dison *majuscula* o *letra capitala* !

« Acadèmia de las Sciéncias e Bèlas Letras, Académie des Sciences et des Lettres Majuscules » ???!!! Per inferiorizar la lenga, i a pas melhor. Tant descabestrat coma « *Lo Ministre de la Devesa, le Ministre du pâturage* » (luòga de *Ministre de la Defensa*) de la còla del sus-dich pan-sus-l'occitan.bom... (*devesa* = bois, pâturage mis en défens, i.e. reglamentat, mas pas brica « défense » ! Sabon quitament pas legir e comprene la diferéncia entre « défens » e « défense » !!)

☹ « Cal pas dire *la bala ...mas la palma* » !!

☞ La palma es lo cròs de la man, que servís segur a jogar a la bala, a la pelòta basca, etc.

[Rectificatiu al primièr tèxte mes en linha ! Ai pas pro verificat ! Per resquilhament logic de sens, la *palma* designava en seguida la bala...mas solament dins lo jòc de palma, ont se sona tant *bala* coma *palma* (cf. Mistral). Càmbia ren a la conclusion primièra : cal donc emplegar en general *bala*, (... e *balon*) e non se limitar a l'arcaïsme *palma*, de tot biais limitat a la bala d'aqueste jòc facha de matèria especiala].

Qual comprendrà la frasa « mon bèl me cromptè una palma » per « mon grand me cromptè una bala » ? DEGUN! En fòra del cercle estrechonet d'unas Calandretas. Pas de totes las Calandretas, que coneissi de regents e regentas que jamai gausarián impausar aquò a sos calandrons. Donc, quitament entre Calandretas, se comprendrián pas ! E quand van començar de legir d'obratges, los ensenhats i trobaràn pas brica la lenga que li foguèt ensenhada. D'ont ven aquela volontat d'unes regents d'isolar lo parlar de

Calandretas de la rèsta del monde, tant oral coma escrich ? Sabi pas se relèva d'un orguèlh incredible o de l'inconsciéncia : « ieu, tòrni faire la lenga, ne soi capable, e son istòria, sos usatges, m'assèti completament dessus ». Es qu'es sanitós per los enfants e per la lenga ? Me sembla al contra tras que dangierós e mortifèr. Evidentament, l'an degut pescar sus panoccitan.org ont s'emplega exclusivament « palmaredonda » per « fotbòl » !!! Es tament distanciat qu'es forçadament de l'occitan requisit ! E per rugbi ? « Palmaponchuda » ??? E per basquet ? « palmaredonda a la man » ???

Diccionari de E. Garcin (1841) : « *balò*, pelotte ronde, petite boule élastique pour jouer à la paume »

Diccionari de Vayssier (1879) : « *balò*, balle à jouer, balle pour les armes à feu... »

Diccionari de F. Mistral (1880) : « *balò*, balle de jeu de paume, de fusil ; *jo de balò*, jeu qui...en faisant rouler des balles sur un plan incliné... »

Diccionari de Castellana (1952) : « *bala*, boule, balle... »

... e totes los diccionaris contemporanèus !

(e dins totes, *balon*, *balonet* tanben)

« ...*envalan aquò coma un grun de cinsaut, quand foguèsson pus gròssas que lo balon en pèira de talha.* » (F. Dezeuze)

« *Se coflan coma de balons, alara se tomban, fan coma las paumas ressautan.* » (F. Dezeuze)

« ...*coma un vòl de pichòts balons bandits en rond.* » (Leon Cordes)

« ...*en escambi d'un fotbolaire extraordinari e desconegut qu'anava far de nòstra polida ciutat la pus famosa dau país dins lo domèni de la bala redonda.* » (J. F. Brun)

(de notar la diferéncia d'emplec entre *fotbòl* e *bala redonda*, coma s'emplega tanben en francés)

« *Prenètz lo fotbòl, maniera. De chormalhas umanas se fanatizar per onze butaires de balon...* » (J. Cl. Forêt)

« *Dels enfants mai bèls jògon al balon.* » (F. Daval)

« ...*lo balon del curat o del mèstre d'escòla.* » (F. Delèris)

« ...*un Concors de Balons foguèt organisat.* » (E. Molin)

« ...*un balon que corrís sul sòu...* » (M. Roqueta)

« *Fins qu'au jorn ont, dau costat dau Jòc de balon...* » (M. Roqueta)

« ...*mon fraire e ieu anàvem dins lo corredor, lòc un pauc freg mas plan assiut per donar de còps de pès dins una bala.* » (C. Laux)

« *Per ara, me sufís de jogar amb una bala pichona dins la cort.* » (C. Laux)

« *Auràs qu'a donar de còps de pè dins lo balon quand vendrà sus tu.* » (C. Laux)

« ...aviam quàuquei pèças pèr comprar de balòtas, de paumas de bren amb d'elasticas... » (A. Serres)

« ... I a d'enfants que jògan al balon al plen mitan de la carrièra. » (I. Roqueta)

« Son ben un trentenat a córrer darrèr una bala... » (I. Roqueta)

« la bala deu èsser de caochoc plen » (I. Roqueta)

Sols F. Dezeuze (annadas 1920) usa de « pauma » dins lo sens de « balle » e A. Serres precisa la particularitat d'aquelas *balòtas*. Perqué donc eradicar *bala* del lexic per lo remplaçar sistematicament per *palma* quand l'usatge e los dictionaris mòstran l'emplec de *bala* ?

☹ « Cal pas emplegar lo prefixe *re-* ...mas solament *tornar*... »

☞ ??? Totes los dictionaris d'occitan passats e presents son clafits d'entradas en *re-* : *redire, refaire, resonar, repenchenar, repedaçar, repausar, recridar, reorganizar, ...* a plenas paladas, tant coma los dictionaris de totas las lengas romanicas. Ai pas espessat la causa, mas i auriá benlèu d'exemples ont la forma *tornar* auriá quitament pas lo meteis sens que la forma en *re-* (e mai seriá indeguda).

☹ « Cal pas dire *un pavat* (en matematica)... mas *una calada* » !!

☞ Mòstra una atirància sistematica per lo concrèt que fa paur, coma se l'occitan èra incapable de prene de recul, e de s'enaucar en subre l'imatjat.

« *calada* = rue pavée ; pavé, pierre dure servant à paver ».

Dins l'esperit de totes e dins l'escrich, es essencialament lo primièr sens qu'es associat a *calada* = carrièra empeirada, e encò nòstre, rarament en peiras carradas ! D'aquí los noms de carrièras « la calade » d'en pertot dins los vilatges. Cresi pas d'aver legit un còp *calada* dins lo sens de pèira isolada (mas *caladon* dins aquesta accepcion). A la demanda « dessenhatz una calada », ieu (e segurament de milierats de gens) dessenhí una carrièra empeirada, ... mas segurament pas un blòt rigorosament carrat !

E mai lo concèpte matematic siá absent de totes los dictionaris qu'ai (tant francés coma italian, espanhòl, catalan) e dificil de revirar, me sembla mens folcloric de se'n téner a *pavat* (puslèu que *paviment* = pavé, pavement, donc dins lo sens de « totalitat d'un sòl empeirat »). Donarà parièr en informatica : « *pavat numeric* »... e non « *calada numerica* » !!

☹ « Cal pas dire *cercle* (per lo jòc)... mas *circèl* !! »

☞ Pro de dobrir Mistral e de veire « far al cercle, jouer au cerceau » (*far a*, biais classic de dire « jouer à »), « *la dança dels cercles, la danse des cerceaux* » (intrada *cièucle*). La forma *circèl* existís pas.

Mas consultar la vièlha barba de Mistral (que n'es eissit lo diccionari d'Alibèrt, mas clafit de 800 decas !), i pensetz pas ! Quand òm es competent en lenga, òm se fisa solament a sas invencions (*circèl, calada, palma, bèl*) o al « modèrne » panoccitan.org : es pas necite de consultar endacòm los diccionaris, qu'es un reflèxe de vièlhs intellectuals passits e elitistas ! Sabi al contra lo desespèr dels regents serioses (de Calandretas o pas) que passan d'oras lo nas dins los diccionaris per cercar e cercar, e de còps de bada, tant nòstres diccionaris son tanben marrits e incomplèts.

D'autres, urosament, emplegan *barrutlet*, çò qu'es un autre biais de nommar lo jòc (mas encara un còp preferit a *cercle*, solament al nom de la distanciacion maximala...). Un ensenhament senat se deuriá d'emplegar e *cercle* e *barrutlet*.

☹ « **Cal pas dire *cauçaduras ...mas sabatas* »**

☞ *Cauça, cauceta, cauçadura, cauçon*, e tota la seria son d'occitan blos tant coma *sabata* !

Cal emplegar *E sabata E cauçadura E grolla E solierà* E... segon lo contèxe e lo nivèl de lenga (qu'ai pas espepissat en detalhs).

Segon Mistral *sabata* es un « gros soulier ; savate » (mas tanben « *trobar sabata a son pè* » e d'autres exemples, ont *sabata* a lo sens general de « chaussure ») ; e *grolla* « une vieille savate » (« *tota sabata ven grolla* », donc depreciatiu).

D'ont sortís aquel rasonament d'eradicar la riquesa del lexic occitan per se recantonar sus UN mot ?

☹ « **Fau pas dire *atencion ! ...mai mèfi !* »** (e pas solament a Calandreta, ailàs !)

☞ Bis ! D'ont sortís aqueu rasonament d'eradicar la riquesa dau lexic occitan per se recantonar sus UN mot e totjorn lo mai risolier, trufarèu, d'un nivèu totjorn inferior de lenga ? L'explica de diglossia comença d'aver fach long fuec, non ? Es de l'incultura e de mesprètz de sa quita lenga ! Faudriá benlèu començar a integrar la nocion de dignitat e de respècte e de qualitat de lenga.

Totei leis lengas romanicas dison *atencion !, fa atencion !, fasètz atencion !*

Mèfi e *atencion* son pas dau meteis nivèu de lenga ! *Faire mèfi* = faire gaffe ! *Faire atencion* = faire attention, donc d'emplegar dins de circonstàncias orales e esrichas diferentas. E pas inculcar ais enfants la soleta forma populara *mèfi* e fòrabandir de seis avelhas *atencion*. En francés, se ditz e s'escriu pas en totei circonstàncias « faire gaffe » : çò parier en occitan !

En mai, ambe la censura dau mot *atencion* au nom de la distanciacion maximala, coma van dire « porter son attention sur », « j'attire votre attention sur » : « *portar son mèfi sus* », « *atiri vòstre mèfi sus* » ???!

Siáu maucorada de veire, e mai dins lei revistas pedagogicas estampadas au CRDP (donc un exemple dau matractament infligit a la lenga en fòra de Calandretas), lei nòtas de mesa en garda a la fin d'un tèxte començar per *mèfi !*, e non *atencion !*. Imaginatz un libre d'ensenhament francés ò un obratge scientific ò una tèsi ont totei lei nòtas d'avertiment serián anonciadas per « gaffe ! », « faites gaffe ! », « faire gaffe » !! Ridicul, grotesc, censurat, condemnat, e son autor remandat ai Gemònias per lei professors ò l'editor... Mai pas per l'occitan e leis Occitans, onte tot es egau a tot, tot es engolible, totei leis orrors son legitimas (encara un còp, de diferenciar d'errors), e subretot lo parlar mai grossieràs, galejaire, ras de tèrra ! O dire es se veire immediatament qualificat d'elitista, evidentament. Mai per d'unes, « l'elitisme » comença vertadierament a ras de tèrra... Me pensi au còtra qu'ensenhar una bona lenga es respectar e la lenga e leis escolans. I vesi pas traça d'elitisme, « argument » (que creson) brandit per lei que vòlon subretot pas faire lo mendre esfòrç.

☹ « *Cal pas dire lo fruch...mas la frucha !* »

☞ Zo mai l'error de sens e la censura d'un mot, al nom de la distanciacion que mena al fals rasonament « frucha es feminin, donc diferent del francés, donc es d'occitan melhor » !! Zo mai l'apauriment de la lenga per l'eradicacion d'una paraula pasmens blosa ! Lo latin *fructus* non pòt donar qu'un nom masculin. La forma feminina donc augmentativa, la frucha, designa naturalament un collectiu : s'emplega donc pas en totas circonstàncias !

Cf. lo diccionari de Vayssièr : « *Frucha*, les fruits des arbres. *I a fôrça frucha ongan*, il y a beaucoup de fruits cette année ». Cf. Mistral que dona tanben la traduccion « fruit en général » e los exemples *la frucha abunda*, les fruits abondent, *una bèla frucha*, de beaux fruits. E cf. tot l'eschich occitan tradicional e autentic .

Donc « *la frucha es cara d'aquest an* », « *la frucha exotica, m'agrada gaire !* », « *mon pomier a tombat tota sa frucha* », « *m'agrada la frucha pas tròp madura* », òc, òc, òc (e tanben al plural, *los fruches son cars...*, *los fruches exotics...*, *...a tombat totes sos fruches, los fruches pas tròp madurs,*)... mas « *la* frucha d'un pomier es una poma* », « *la *frucha de mas pensadas* », « *la *frucha de las Crucifèras se sona una*

siliqua », non, non, e non ! Es exclusivament « *LO fruch d'un pomier...* », « *LO fruch de mas pensadas* », « *LO fruch de las Crucifèras...* ». Censurar *fruch* relèva pas de l'evolució de la lenga, coma de tota lenga : es mesconéisser d'a fons sa lenga e sa literatura, es mesconéisser l'origina latina, es apaurir lo lexic, e se privar de la possibilitat particulara de l'occitan de formar de collectius a partir d'un nom de basa qual que siá. Es pas brica « parlar blos e/o modèrne ». A quand la censura de *rat*, *aucèl*, *pèira*, etc, per los remplaçar per son collectiu mai distanciat *ratum*, *aucelum*, *peirada* ?!

ENCARA UN CÒP, PRO DE LEGIR MISTRAL ! Mas aqueste obratge a pas solament esflorar las mans de mantunes Lengadocians, ensenhaires compreses. E sabiái mantunas escòlas non provesidas de la guida dels vèrbes... mai d'un an aprèp sa publicacion ! Ieu, passi encara e totjorn ma vida dins Mistral e los autres dictionaris, per de longa verificar, assajar de comprene, çò que m'empacha pas de m'enganar de còps. D'autres, sens gaire de coneissenças, se ne'n dispensan totalament...

Los autors fisables mòstran totes l'usatge e de *fruch* e de *frucha* :

« *Iéu vese, i ventoulet, boulega dins lou cèu/Sa ramo e sa frucho inmourtalo... ;*
« *D'oulivarello en farandoulo / Davans la frucho que pendoulo,* » ; « *Lis un cueion touto la frucho,/ E d'autre an que la raco eissucho ?* » (F. Mistral)

« *la frucha saborosa d'aquel auròl, passava per quicòn de presat* » (Calelhon)

« *Per aver frucha saborosa, cal empeutar gema domèrga sus tana caninosa.* » ;

« *Los arbres dins l'òrt totjorn butan de fuèlhas, e menan de frucha en tota sason.* » ;
« *Venes raubar lo fruch de vida que cap d'uman non pòt culhir.* » ; « *lo bestial sauvatge, la frucha franca.* »

; « *Compti pas la frucha de tota mena: pomas e peras e las noses que me cal closcar.* » ; « *Al fruch se jutja l'arbre, femna.* ; » (J. Bodon)

« *...dels aucèls benastrucs per l'estiu de las mans plenas de frucha e de calor.* » ;
« *...lo verset per los fruchs de la tèrra* » ; « *m'apeguèt la tèsta contra son sen, qu'èra long e dur e redde coma un fruch.* » ; « *L'estiu silentós conflava sa frucha.* » ; « *sens ges de femna a quichar, fruch madur, dins sos braces* » ; « *los fruchs de sos sens espelits sus la garba de la rauba* » (M. Rouquette)

« *lo quichaire qu'acabava de faunhar dos ferradats de fruta redolenta* » ; (L. Cordes, 20en)

« *tot arbre donc que farà pas frucha bona copat serà* » ; « *Un arbre bon pòt pas portar frucha mala; un arbre mal, portar frucha bona.* » ; *Venguèt la sason de la frucha* » (Cantalausa, 20en)

« vos anariái escamotar pols e frucha tan subtilament coma qual que siá » (abbé Fabre, 18en))

« Enfin, a dich de paciència, mon trabalh a portat sei fruchs » ; Correguèri de temps e vaici lo frut de ma corsa. » ; « De grans tombèron dins la bôna terra e doneron de frucha en montant e creissènt. » (J. Cl. Forêt, 20/21^{en})

« Veses l'amellieiràs que de fruch s'espalanca? » ; « Ni l'aucèl, ni l'abel ni lou fruch agoustous » ; « L'aubre divin jamai ne dona sa frucha qu'au pus arderous » ; « Lou pus beu fruch a soun quissou » ; « En soun tems la frucha amadura » (A. Langlade, fin 19^{en})

etc.

☹ « Fau pas dire *l'aspècte decoratiu dau suve... mai lo semblant decoratiu dau suve* ».

☞ Correccion que me foguèt infligida, a un tèxte provençau de botanica donat au mensuau provençau *Aquò d'Aquí*, ... sens me demandar solament mon vejaire !! Foguèt facha per un ensenhere dau public que matrassa a non plus lei tèxtes recebuts au jornal, coma l'anam veire çai sota...

La distanciacion mena a un tèxte incomprendible e mai un còntresens, qu'ai pasmens degut assumir, constrencha e forçada. Bramèri fòrt, e pasmens dins mon article venent...

☹ « Fau pas dire *planta associada ai cerealas... mai planta associada ai liumes (= cerealas)* »

☞ ...Donavi la definicion de *planta messicòla*. Correccion tornar mai infligida per lo meteis ensenhere, vesedoirament totjorn tant pretenciós quant a son saber, e totjorn sens me demandar mon vejaire ! Quin fetge ! Nomem-lo : Pèire Brechet. Mai coma aviái bramat precedentament, laissèt aqueste còp *cereala*, tot afortissent qu'es egal a *legum* ! E deguèri donc tornar mai assumir una asenada dei mai bèlas, enòrmas, ridiculas, grotescas.

Coma menaçavi de calar tota collaboracion, a la fin de l'article seguent, exigiguèri de poder passar una mesa au ponch, que refusavi d'endorsar aqueleis orrors (e aprofecat per corregir mon error : es *cereal nm*). Mai d'un biais general, me foguèt totjorn impossible de far passar la mendra remarca sus leis orrors de lenga (e non leis errors) estampadas dins lo jornau. Lo corrector laissèt passar tota mena de decas, tota mena d'orrors, tota mena de francismes descabestrats (*soar, chèr, voatura, centièma, parachuta* e ne passi) mai

censurava impietadosament *aspècte e cereal* !! E l'òm vouldriá que m'exprimiguèssi en tota tranquillitat e suavitat ?!

Vaquí donc un ensenhere (dau public) que lèva de l'aurelha e de la pluma de seis escolans e *aspècte e cereal* e donc forçadament tant e mai d'autrei paraulas diabolizadas per principi, essent l'ideologia que presidís a aquesta censura : i a de lagui de se faire e per la lenga e encara mai per seis escolans ! Lo meteis « corrector » temptèt d'infligir lei meteissei menas de « correccions » a una amiga escrivana ! Mai, trebolada per lo biais de faire de son impietados « censor », me demandèt pasmens mon vejaire. La rassegurèri : totei sei formas escampadas/censuradas, èran pasmens de formas corrèctas ! Refusèt lei reescrituras toteis abusivas (mentre que de fautas/cauquilhas vertadieras èran laissadas... ?!) mai se ne manquèt de gaire que foguèsse tanben victima de la guilhotina lexicala d'un incompetent que pasmens s'en crei.

☹ « Fau pas dire *trauc normand ...mai far chabrèt* » !!

☞ Totjorn lo meteis corrector sus-dich que mascarèt ansin lo tèxte d'un autre amic provençau !

Se pòt parlar aici de deliri vertadier... degut benlèu a l'alcoòl associat a aquestei doas practicas culinàrias, radicalament desaparieras pasmens, tant culturalament coma alcoolicament. Tant qu'i siam, remplacem *chocrota* per *ratatolha*, e *pudding* per *gibassièr* !

☹ « Fau pas dire *reflexion...mai pensament* »

☞ Encara e totjorn dau meteis corrector infligit a una altra victima !
« *Pensament* = souci, peine d'esprit, chagrin, embarras »

Leis Occitans an decididament de problèmas ambe « la reflexion intellectuala », que tresviran totjorn dau costat de la sofrença, dau patiment, dau lagui, ...dau pensament ! Quin rapòrt ?!

Encara un còp, s'agís pas aici dau fenomèn d'un cambiament de sens (resquilhament, extension, reduccion de sens), coma se'n enregistra sovent en linguistica, onte pasmens la logica presidís totjorn a l'evolucion. Aici, es una volontat d'eradicacion dau lexic, au nom de la distanciacion, que nos fa pèdre tota paraula neutra, distanciada, que suspectada d'èsser « afrancesada ». Aqueste remplaçament de *reflexion* per *pensament* ven benlèu en mai d'una marrida lectura dau diccionari de Mistral que, a l'intrada *reflexion*, escriu « veire *pensament* ». Çò que vòu degunament dire que *pensament* siá sinonim de *reflexion* !! La remarca vau per totei leis

« veire... » escrichs dins Mistral : seriá grand temps qu'un professor (dau public aqueste còp) ne siá conscient...

☹ « Fau pas dire *s'enfortir l'un l'autre ...mai s'entrefortir* » !!

☞ Encara e totjorn dau meteis corrector, segur de son saber, que tombèt sus la meteissa victima !

Tot vèrbe format ambe lo prefixe *entre-* supausa l'existéncia dau vèrbe que seguís : *dormir > entredormir, picar > entrepicar, ajudar > entreajudar, fòire > entrefòire, fusilhar > entrefusilhar, etc.* Lo vèrbe *fortir* existís pas !! Donc la forma *entrefortir* es un barbarisme. Lo corrector remplaça una frasa corrècta per una frasa incorrècta e qu'a ges de sens per subrepés !! E la fa endorsar a la victima sens son consentament : quin fetge e quina manca totala de deontologia jornalistica !

De quin drech un « corrector », diplomat eu tanben, mai que subrestima dramaticament sei competéncias en lenga, pòt destrusir impunidament totei lei tèxtes corrèctes que li passan entre leis mans, sens demandar solament son vejaire ai victimas de sa guilhotina lexicala ?

E ont es la violéncia ? De pausar vigorosament la question precedenta soslinhada ...ò de far subir a l'escriveire e a la lenga d'usatges descabestrats (barbarismes, contrasens) coma *liume = cereal, pensament = reflexion, s'entrefortir = s'enfortir l'un l'autre, far chabrèt = far un trauc normand, semblant = aspècte* ? E non solament violentar la lenga mai l'impausar ais autres (escriveires, legeires e escolans dins aqueste cas) ! Supausi d'efièch que lei còpias dei paures escolans que gausarián emplegar *reflexion, s'enfortir, aspècte*, son tanben censuradas e notadas en consequéncia.

Coma fa calar la tota poténcia de l'ignorància quora en mai cotreja la pretencion ? Entre dos maus, preferissi l'excès de purisme arcaïzant que refregís la lenga mai au mens la folcloriza pas, la rabaissa pas.

☹ « Cal pas dire *arbitre de foftbòl...mas repotegaire de butabala* » !!!!

☞ Orrors ausiblas (e mai d'autres) sus Ràdio-Lenga d'òc a la cronica esportiva...

Çò que dona coma carteta de visita professionala : « *Sénher Fabre, repotegaire internacional de butabala* ». Per ridiculizar la lenga, i a pas melhor... quand tota la romanitat ditz *arbitre* (despuèi l'Edat mejana) e *foftbòl*. Per far passar los Occitans per de galejaires pas serioses, i a pas melhor.

Un legeire de *La Setmana* respond a prepaus de *butabala* que « *siam degunament obligats de retipar lo francés en emplegant fotbòl* » ! Encara un usatgièr qu'es incapable de veire mai luènh que lo francés, e que vesedoirement a pas legit mon dorsièr... Cal emplegar *fotbòl* non perque lo francés ditz aquò, mas perque TOTA LA ROMANITAT DITZ ARBITRE E FOTBÒL, en tota logica que lo nom ven de l'estrangièr, coma una especialitat culinària o tecnologica. Solets los Italians an en mai de *football* (non adaptat) la paraula *calcio* (=coup de pied, coup franc). En mai en qué *butabala* remanda a la causa ? Podriá èsser de gòlf, que se buta tanben una bala davant se...

☹ « Se pòt dire *castigar una còpia, una falta, tant coma corregir una còpia, corregir una falta* » !!

☞ Ausit o legit me rapèli plus onte, ... e donat en exemple de traduccion dins lo diccionari de provençal de J. Coupier !

Me pausi la question : *castigar una còpia*...se fa a còps de baston, de foit, de clapàs, en tustant amb un diccionari espés, una escoba, en estrifant lo papièr ??

Tornar mai, cal pas sortir bèstiament de son environa semantica lo sens de « *corriger* » que pòt aver *castigar* : es « *corriger, châtier* ». Donc se pòt *castigar* un colpable, mas pas una còpia ! E mai s'emplegue a costat « un lengatge *castigat* »...

☹ « Cal emplegar totjorn *toristalha e pas los toristas* » !!

☞ Tissa ideologico-lexicala d'un autor d'articles dins *Aquò d'Aquí*... Per d'unes, tot torista essent per definicion lo diable en persona, lo collectiu es forçadament pejoratiu. L'occitanisme rebala despuèi d'annadas aquesta diabolizacion del torisme. En tota logica, se pòt pas parlar d'un biais neutre de « *los toristas, lo toristum* », non, cal que siá dobèrtament e sistematicament mespresós. Rapèli que tota persona aluenchada de 20/30/40 (?) quilomètres de son luòc d'abitacion ...es un/una torista, occitan comprés ! Rapèli qu'un torista occitan es pas mai vertuós per esséncia qu'un torista qual que siá. Rapèli enfin qu'incendis e bordilhas a profusion long de las rotas (matalàs, tròces de fèrre rovilhats, carcassas de veituras o de televisions, bidons de plastic de tractament quimic agricòla, etc) an per origina bèl primièr (exclusivament ?) los Occitans ! L'aviái fach remarcar al jornal...de bada evidentament. La practica discriminatòria (racista ?) de l'usatge sistematic de « *toristalha* » s'esperlonguèt... S'esperlonga tanben en Lengadòc : una cançon recenta trufa a non plus lo torista ajaçat sus la plaja... mentre que lo serre

crema !! Come se li èra per quicòm e coma se lo faliá culpabilizar d'èsser ajaçat sus la plaja pendent sas vacances ! Quin « racisme » !! Quora se sap que lo fuòc...ven majoritàriament dels Occitans (o dels Còrses, per Corsega) ! Vengéncia de societats de caças o de vesinatge, pastres, calucs de tota mena que pompièrs piromans, fuòcs de valat o grasilhadas pas plus mestrejats, etc. Non, cal accusar l'exterior e culpabilizar « la toristalha » estatisticament gaire responsabla...

☹ « Cal pas dire *paracasuda ...mas parachuta* »

☞ Dictat d'un autre redactor d'*Aquò d'Aquí*, inspector d'acadèmia per las lengas regionalas (!!), cultivant menimosament los francismes los mai òrres, al nom que s'enregistra sens broncar la pèrda de la lenga e sa contaminacion per lo francés, lexicala e fonetica, al nom de la « modernitat » ! Donc aqueste còp lo contrari de la distanciacion maximala...Grand usatgièr d'una grafia tota personala, e de *soar, chèr, centièma, limita, prefach, moièn, exprimar, òugèt, acetacièn* e autre lexic mesconeissable e abastardit que quitament Mistral renegava e refusava dins son diccionari, se paga en mai lo luxe d'apostrofar los Occitans en justificant sa causida : « *Parachutagi (remerciatz-mi de vos esparnhar lo charabià dei fabricants d'occitan)...* ».

Solelh > parasolelh, vent > paravent, pluèja > parapluèja, etc., etc., e donc casuda > paracasuda, coma ditz en mai tota la romanitat ! E donc derivats en consequéncia : paracasudar, paracasudatge, paracudista, etc...

Bastariá que nos esparnhèsse lo sieu de charabia : la lenga e los legeires ne serián tras que contents.

Representa lo triste exemple d'Occitans que s'estiman afranquits de las leis de la lenga, afranquits de son ortografia (dos còdes ortografics, pas tres ni quatre !), afranquits de son istòria, pasmens autoproclamats « reis del lexic », « inventors/trobadors » de formas « modèrnas, distanciadas, mai autenticas », en resumit clafits d'orguèlh e d'incompeténcia (que completament inhorents de la romanitat e del diccionari de Raynoard, per exemple). Los Mossurs Sabi-res-mas-afortirai-tot, d'autant mai dangieroses se son ensenhaires donc impausaires d'aquestas formas descabestradas de lenga. **Rapèli que la soleta actitud davant la lenga, es l'umilitat, totjorn l'umilitat, sempre l'umilitat.** Aquesta desfauta vesedoirement a mai d'unes. **Es qu'es necite de precisar que, de Gasconha a Provença, deguna femna fa partida dels patricotaires de lenga e/o promotors de grafia personala ?** Escriguèri ja dins un article per los Annals de l'UOE de Nimes que la lenga es

lo luòc ultim del poder : la set malautiva de poder a l'entorn de la lenga tafura vesedoirement lo sèxe masculin en domeni occitan.

☹ « Cal pas dire *lo declin dei lengas...mas la desjoca dei lengas* » !!!

☞ Remarca d'un legeire provençal d'Aquò d'Aquí tustat per lo títol d'un numèro del jornal qu'evocava lo declin de las lengas dins lo monde. Argumentari : « *fa sabentàs* » (sic), « *faudriá un pauc mai de graissa e un pauc mens d'ossalha* » (resic), « *ai legit tota l'òbra de Mistral, i es pas* » (reresic). Mancat, collèga, lectura tròp lèsta e donc jutjament peremptòri (e malonèst e messorguièr) sens saber ! *Declin* e associat son emplegats dos còps dins *Mirèio* (« *Lou balans di campano, e lou declin dóu jour,* », « *Mai à mesuro que declino/Lou sant soulèu,...* ») e un còp dins *Lou Pouèmo dóu Rose* (« *la fiero es au declin* »). Ai pas poscut verificar dins los autres tèxtes qu'ai pas en version numerizada.

E mai i foguèsse pas que cambiariá res : degun usatge se limita a la lenga d'un escrivan. En mai, es dins la lenga e dins totes los dictionaris (Raynouard, Garcin, Vayssièr,....., Mistral) despuèi los Trobadors !

Lo legeire orrificat per *declin* preconizava donc *desjoca* (= action de quitter le juchoir !) « *mai pròchi dau parlar dau pòble* » ! Òm demòra boca badanta e uèlhs dobèrts coma de paumas !! **E òm se ditz que l'enemic pièger de nòstra lenga es bèl primèr aquela mena de gens**. Amb la complicitat de la premsa, que son en mai totjorn publicats, coma de vejaires d'especialistas demièg d'autres. Al contra e evidentament, ma responsa foguèt jamai publicada, ...un còp de mai. Preconizavi encara mai « *graissós* » amb *la desjoca de las barjacadas*, que, vertadièrament, *lenga* fa tanben sabentàs, non ? ! Censura vesedoira de lo/de los que tenon lo jornal, bòrd qu'an la meteissa practica.

☹ « Cal pas dire *viracarris, viraveituras, giratòri, vira-vira... mas viracolhons, vira-l'ase* »

☞ Tissa d'unes Occitans per la recèrca de la galejada, lo lexic sistematicament gras, que rabaissa la lenga d'un biais desonorant, amb la mesconeissença totala de la nocion de nivèl de lenga (fondament de tota lenga). Fa d'annadas, aguèrem ja del costat dels felibres provençals los inefables neologismes « *tapo-pecat = slip* » e « *trauco-coudeno = infirmier* » !! E un legeire ven de me donar dos autres exemples tras que requistes : « *cavau negre* » per la locomotiva (e s'es jauna o roja o verda, la locomotiva ?!), e « *tourroumbiolo* » per la veitura ! Sabi pas s'an fach pas escòla...gausi esperar que non.

Coma per *repotegaire de butabala*, imaginem un arquitecte-paisatgista venent presentar a una municipalitat son « *projetè de viracolhons al crosament de la D 36 e la RN 7* » !!!

Las solucions mai neutras mancan pas, e i a pas UNA solucion. Se pòt partir d'un mot existissent ja per exprimir un endrech ont se vira e faire un expandiment de sens (dins Mistral, « *viracarris, espace réservé pour le tournant des charrettes* »); o remplaçar *carri* per *veitura* (un *viraveituras*); o emplegar *giratòri* coma tota la romanitat; o partir de *vira-vira* qu'en Provença a tanben lo sens de « manège » (sens absent de Mistral) e faire tornar mai un expandiment de sens.

E emplegar *viracolhons*, *vira-l'ase* dins de situacions de lengatge ben particularas: « *Totes aqueles giratòris vouguts per los politics, te donan lo vertolhon. Ne venon de viracolhons qu'es nautres que pagam !* » Per exemple dins un tèxte umoristic de la mena de lo que R. Devos faguèt justament sus los giratòris ont l'automobilista manca totjorn sa carrièra de sortida, e vira que viraràs a non plus. Rapèli qu'efectivament los giratòris son una tissa francesa qu'espanta los estrangiers...

☹ « *Cal pas dire animalum... mas bestial* »

☞ Remarca d'un tenòr de l'occitanisme, costumier de l'invectiva ernhosa, a prepaus de la traduccion en occitan facha per Cantalansa de l'obratge celèbre « *La ferme des animaux* », que « gausèt » revirar per « *La bòria de l'animalum* ». La remarca seriá ja infondada mas lo ton de l'argumentari laissa nèc. « *Cantalansa coneis ben la lenga d'òc. Ailàs sap l'occitan tanben. A fachas seunas la màger part de las asenadas dels nècis ensistemats (de Perbosc a ..., e d'Alibert a ...).* » (I. Roqueta, *Occitans !* n° 93, novembre/décembre 1999)

S'agís pas aici de la difusion d'orror lexicalas al nom de la distanciacion maximala mas d'una ideologia quasi contrària : **lo terrorisme lexical per lo refús de formas pasmens corrèctas al nom de l'immobilisme lexical**. Partent de l'idèa falsa que los dictionaris d'occitan serián complèts, donc que tota paraula absentada d'un dictionari es illegitima, aquel « ensistemats dins son anti-intellectualisme acarnassit », recuòla davant deguna enormitat (publicada tranquilament per la revista). Tractar Perbosc, Alibert e los autres de nècis relèva pas brica del drech de criticar.

Totes los dictionaris d'occitan son incomplèts, tota lenga s'enriquesís de neologismes, pro que sián corrèctament bastits segon los principis de la lenga. En occitan, tot mot de basa del registre concrèt pòt donar luòc a un

collectiu en *-um* (*Festum*, al contra, me sembla impossible) : tot locutor a lo drech de l'inventar sens esperar que siá consignat dins un diccionari, coma tot vèrbe en *-ejar*, tot aumentatiu en *-às*, tot diminutiu en *-et*, *-òt*, *-on*, *-onet*, tot advèrbi format sus la forma feminina d'un adjectiu. **Es aquí la libertat vertadièra del lexic occitan e dels usatgièrs.** Tot autor/locutor a lo drech d'o faire e serà comprés sul pic. Los autors del sègle 19 tant coma los modèrnes atlasses linguistics **refofan de collectius sufixats en *-um*, de vèrbes sufixats en *-ejar*, etc, non registrats dins los diccionaris, Mistral comprés.** E son totalament legitims, qué que ne pense nòstre rabiós ensistemat dins sas certituds.

D'unes pòdon preferit *bestial*, d'autres *animalum* (ja emplegat 50 ans i a en Provença !) : s'agís pas de dire que l'un es melhor que l'autre. Mas s'agís de denonciar la furor incredibla e arroganta exprimida contra una paraula corrècta pasmens.

☹ « Fau pas emplegar *iscla* dins lo sens general d'*illa*, es una tissa felibrenca de Mistral e seis epigòns. »

☞ Un dei tèxtes mai incredibles que me foguèt donar de legir tant en violéncia coma per l'inanitat de l'argumentari. Que se ne jutge...L'autor (Guiu Martin, provençau, publicat dins *Aquò d'Aquí*) bastonava a doble rebraç leis qu'empleguèron/emplegan *iscla* (e *debuta* tanben, e *costiera* dins lo sens de bòrd de la mar, que li donavan lo vòmit). Qualificava tot aquò de « *impostures, faux-semblants, tours de passe-passe, manipulations, suce-miels frelatés* » (sic, resic, reresic, etc), bòrd que « sa grand aviá totjorn dich *illa* e *còsta* ». Demandava ren mens que « *la mort clinique* » (reresic) d'aquelei vocables e denonciava « *Mistral, Delavouët, Lafont e seis epigòns* ». Ailàs, ai res inventat...Lo lenhier èra pas luenh...

Aquí tanben, s'agís pas de la nocion de distanciacion maximala, mai de dos autrei concèptes : **lo replegament sus lo solet parlar de lo qu'escriu**, viscut coma referenciau obligatòri per tot lo monde (aquò va solet !) e **lo refús de l'evolucion de sens, aquí ben justificada**, perque s'agís d'un expandiment de sens possible, en tota logica. Coma per l'exemple precedent, s'exprimis un vertadier terrorisme lexicau, simetric dau terrorisme que tempta d'impausar « *degunalitat, describeson, mos bèls* » e d'eradicar « *descripcion, television, mos grands* ».

L'autor èra pas solet en Provença a s'encanhar contra aquel usatge : d'uneis occitanistas marselhés me rebatèron leis aurelhas amb aquò quora èri a Marselha trenta ans i a e contunhan d'i « creire » fòrt e mòrt, perque permet de picar tanben sus lo Felibritge !! *Iscla, festenau*, èran l'objècte de sei furors e richonejatges. Mai trenta ans i a, engoliguèri coma una piòta, sens aver leis competéncias per jutjar...M'avisí ara de totei leis asenadas ideologicas engolidas que afortidas amb violéncia e sens lo mendre recul scientific... E aquò contunha... e es pas deman que s'arrestarà de quin bòrd que siá... Que, de segur, pas besonh de precisar que leis excomunicacions lexicalas existisson dins l'autre sens felibritge-occitanisme ! E bèu primier sus la grafia... que capitán totjorn pas de legir ! Au cap de quasi cent ans de sa reabilitacion, e de tot l'escrich de l'edat mejana fins qu'au sègle 16, comença « de faire taca », non ? Donc en seguida d'aquesta incultura linguistica e testarditge ideologic, quant de mesas au ban de la societat e instruccions de procès de personalitats dau sègle 19 aguent contribuir a la reabilitacion de la grafia classica (Damase Arbaud, lei Marselhés, Prospèr Estieu, etc) ! Mai recentament, quant de trufariás sus d'ortografias coma « cagador » (amb jòcs de mots lamentables « caga-d'òr ») en plen mitan d'un roman de Tennevin !. La grafia es pasmens identica au catalan, que s'avisarián pas de trufar. Donc quant d'affirmacions nècias, mai se cresent umoristicas, de la mena « les Occitans écrivent *fenestron* mais vous disent qu'il faut prononcer *vasistàs* » ! Et ça se croit drôle en plus... S'avisarián pas de se trufar dau francés ò de tota altra lenga, en citant d'exemples pretendudament « umoristics » per demonstrar l'inanitat de la grafia francesa coma : « le français vous dit qu'il faut écrire *temps, taon, tend, tant, tan*, mais tout prononcer pareil [tan], autant écrire *tan* partout » ; « le Français vous dit qu'il faut écrire *vingt, vint, vin, vain*, mais tout prononcer pareil [vin] » ; « le Français vous dit qu'il faut écrire *saut, sot, seau, sceau*, mais tout prononcer pareil [so] » ; « le Français vous dit qu'il faut écrire *thym, tain, teint, tint*, mais tout prononcer pareil [tin] » ; « le Français vous dit qu'il faut écrire *soixante* mais prononcer [souassante] » ; « le Français vous dit qu'il faut écrire *manger, mangez, mangé, mangés*, mais tout prononcer pareil [mangé] » ; « l'Allemand vous dit qu'il faut écrire *achtung, nacht*, mais prononcer [artoung, nart] », « l'anglais vous dit qu'il faut écrire *tea* mais prononcer [ti] » (exemples ad libitum, dins totei lei lengas dau monde). Mai aquelei gens « saberuts en linguistica » o fan a doble rebraç contra la grafia occitana ! Tot aqueu temps perdut a d'arpadas e grafinhadas sens rason, l'aurián emplegat mai utilament a aprener... a legir tanben la grafia classica ! Leis afrós Occitans, elei au mens, sabon tot legir...Quant de tencha negra desgalhada

per trufar lei mots *occitan*, *Occitània*, *francitan*, amb la creacion d'un *oïlitan* (qu'a pas de sens) simetric a *francitan*, e que se voliá sarcastic a non plus. Rapèli pasmens qu'en 1381, lo rèi Carles VI estimava son reiaume partit en doas, « *tam in linguae Occitanae quam Ouytanae* ». (veire mon article *Usage des mots oc, occitan, Occitanie*). Tot aquò relèva evidentament dau plaser vuege e van de richonejar per richonejar e tustar sus lo fraire vesin qualificat « d'enemic ».

Respondèri donc au jornau que l'analisi mòstra que *iscla* foguèt emplegat tanben dins lo sens generau d'*illa* (e pas solament *illa dins un flume*) e *costiera* dans lo sens de *còsta maritima* abans « *Mistral, Delavouët et ses épigones* ». E lei pescaires de l'estanh de Taur dison totei *iscla*. Diguèri tanben que, e mai foguèsson pas atestats abans Mistral, s'agiriá aici de tot biais **d'un expandiment de sens completament logic**, causa naturala en linguistica, que procedís totjorn d'una logica semantica. Que lo vocable per designar « una mena d'*illa* en particular » resquilhe sus « leis illas en generau », ò lo contrari, ren que de normau aquí. Donavi l'exemple de *codonhiera* qu'èra premier una sebissa facha de codonhiers, puei una sebissa en generau (foguèsse facha d'autreis aubrilhons), puei lo limit d'un camp, prenguèt puei tanben lo sens abstrach de limit (*jamai l'envèja n'i trobèt codonhièra*, P. Goudouli, citat per Mistral). Progression semantica en tota logica...Demandavi tanben se lei recalitrants a « la mòrt clinica » d'aquelei vocables serián passats per leis armas, lo lenhier ò solament mandats en camps de reeducacion lexicala...e suggeriguèri un bèl autodafe de totei leis libres tenent *iscla*, *costièra*, *debuta*, e autreis orrors supausadas.

Pas besonh de precisar tanben que ma responsa lòngra e argumentada (mai largament mens lòngra que l'article en question que teniá una plena pagina) foguèt censurada per lei dirigents d'Aquò d'Aquí que limitada a una notula de tres frases dins lo corrier dei legeires ...luòga de far son trabalh onèst de mesadier provençau (qu'i siáu en mai collaboratritz regulara benevòla !) en publicant in extenso ma responsa. L'autor aguèt tot léser de s'expandir tres ò quatre còps dins lo mesadier, ambe totjorn lei meteissas aberracions a plena pagina, qu'aurián fach s'espètar de rire tot lexicograf debutant de quina lenga que siá, e ambe totjorn lo meteis ton agressiu (mai quauquei resquilhaments a connotacion sexuala per lo mens desplaçats !). Mai èra decretat/estampilhat/sanctificat « grand especialista dau provençau... ». A eu tota la plaça per estaloïrar sei furors injustificadas, a ieu la censura e lo fons

de pagina (segon la santificacion de tota publicacion masculina, de tota paraula masculina que, lo dicton o ditz, « *paraula de femnas, pet d'ase* »).

L'error aici es tornar mai lo ton emplegat per diabolizar de paraulas pasmens condrechas, amb d'arguments totalament risibles sus un plan scientific e formulats pasmens amb assegurança. E pasmens, degun forçava l'autor en question, pronaire de « mòrt clinica », a emplegar ni *iscla* ni *debuta* ni *costiera*...

Per son malastre, l'occitan comola donc de compòrtaments d'unes usatgiers, opausats dins la pensada mai que totei menan a un apauriment e una folclorizacion de la lenga : refús de paraulas distanciadas, mai promocions dau solet registre gras, risolier, galejaire, imatjat (popular çò dison, populista çò disi e de còps d'una granda bassessa), refús de paraulas legitimas e emplegadas despuei de sègles que viscudas coma « francesas » (en fach latinhas), refús dau foncionament normal de tota lenga (enriquesiment e extension de sens legitims) au nom dau recantonament sus un estat de lenga jutjat perfiech e immuable (la lenga de Mistral, la lenga de ma grand, la lenga de mon vilatge, la lenga d'un diccionari, pasmens totei tras qu'incomplèts en occitan !!), refús de tot trabalh de normalizacion au nom de « la libertat », refús de melhorar sa practica, sorditge malautiu a tota explica e plaser de s'entestardir dins seis errors (« escriví coma vòli », tot lo contrari de çò que fau, contenta que siáu de levar de mon usatge una error que fasiái abans), voluntat de se desmarcar dau comun (s'afranquir de la lèi comuna) per un vocabulari descabestrat e una grafia tota personala, etc, totei causas que gausarián pas faire a son francés ò a tota altra lenga apresada. **Tot aquò mòstra una abséncia de maduretad tragica per pas dire una forma d'infantilisme, una irresponsabilitat fonsa a respècte e de sa lenga e de seis usatgiers (impausar sa grafia e son ortografia ais autres, es lei mespresar dubertament, encara un còp parli pas deis errors), doblada d'una voluntat morbida de trissar la lenga sens sciéncia ni consciéncia, cultivada ambe delectacion.** Çò que sonèri *la neuròsi de mòrt occitanista* (veire mon article restituit au capítol *Publicacions*, dins un numèro d'*Occitans* !).

Sabi qu'escriví de bada, mai au mens l'aurai escrich negre sus blanc.

☹ « Cal pas dire *aspirator...mas chucaposca* ! »

☞ Me rapèli la cara esmeravilhada de l'estudianta contant aquò a sas collègas, dins una de mas sortidas botanicas, contenta qu'èra d'aver après (a Ràdio Lengadòc) aquel vocable tant granat e autentic que li desfautava !! Èra

sincèra... Faguèri donc mon mestier d'explicar çò qu'es un nivèl de lenga, la romanitat, la folclorizacion, encara e totjorn ...

Tota la romanitat ditz aspirator, donc perquè l'eradicar en occitan (aspirador ~ aspirator)? Sa remarca totjorn tant sincèra foguèt « A bon ? se pòt donc dire en occitan ?? », que mòstra ailàs la perversion dels esperits per la fòrça de l'encloscatge amb aquela vertadièra religion de l'imatjat, del granat, e l'horror simetrica de las formas estampilhadas « intellectualas » que panromanas !! Empacha pas de posquer emplegar a costat, mas dins de situacions de lenga diferentas, *chucaposca* o tot autre vocable mai risolièr (*chucaranhas, chucapelanchons, manjafloquets, lipaposca, lipamoqueta, rasclaparquet, passejaposca, sèrpchucaira*, etc, etc) mas que non pòdon foncionar coma LA traduccion normativa de « aspirateur ». Ieu tanben pòdi inventar tota mena d'imatges granats... que considerariái coma falta professionala de las expandir coma paraulas normativas...

Dialòg « autentic que distanciat » : « - Alara, que fan tos fraires ara? – Marc fa lo repotegaire interpaïsonal de butabala, Pau fa lo representadís en chucaposcas, Joan fa de viracolhons païsatjadisses, e Guilhem fa traucacodena. – E s'endevenon plan ? – Non, pas totjorn, qu'an quatre fòrtas degunalitats e aquò nafra los bèls. An de problèmas de comunicason e i a pas de solvucion. »

Los legeires me desencusaràn : mon incompeténcia en occitan fa qu'ai pas pro de sciéncia panoccitana per trobar de remplaçants autentic als òrres mots « fraire », « fòrta », « totjorn », « problèma » que pudisson a francés ... Prometi de far melhor dins qualques annadas quora serai mai diplomada...

Aqueste tèxt « d'occitan blos autentic distanciat (ocbad) » vendriá la realitat de la lenga de deman, bòrd qu'es ja per part dins las còpias e en plen sus Internet ??! Ailàs fa pas rire, ... fa plorar ! E m'arestariái sul pic de faire d'occitan per passar al francés.

☹ « Cal pas emplegar *la letra W...mas oa, oe, oi, que fa mai autentic !* »

☞ Tapatz aquel W que non saupriái veire ! Encara la recerca de l'ocbad que mena a la **produccion d'orror ortograficas recurrentas tre que se tracha de mots d'origina estrangiera**. La premsa, la ràdio son clafidas de **oisquí, *oèb, *oat, *oifí, *oatèr, *oestèrn, *oiquipedià*, modèrnes, distanciat, adaptats, ... totas las qualitats !

Distanciat ? Lo succursalisme francés i es doble : i a la volontat de rendre ortograficament en occitan ... la prononciacion qu'an aqueles vocables en francés ! E en mai, l'accentuacion es donada a la francesa amb l'accent tonic

sus la vocala finala, contra la fonologia de l'occitan ! Coma « autenticitat distanciada », i a melhor ! Ne'n coneissètz fòrça de mots occitans que començon par *oa*, *oe*, *oï* ?

La soleta adaptacion d'una W foguèt e es totjorn una V ! Los locutors naturals dison naturalament *visqui* (accentuat sus *vis*, mantunas personas m'ò diguèron), *vatman* (menaïre de trams a Marselha, coma disiá ma grand 50 ans i a)... coma *vagon*, que la W siá pronunciada [v] o [w] dins lo mot d'origina. Donc en fòra de las formas manlevadas a l'identic (es pas enebit e es pas contagiós), *whisk(e)y*, *web*, *wi-fi*, *watt*, *western*, *water* (inutil aqueste manlèu, avèm los comuns, los privats), *Wikipedia*, se pòt tanben emplegar las formas adaptadas *visqui*, *vèb*, *vifi*, *vestèrn*, *vàter*, *Viquipèdia*. Mas pas **vatt*, qu'es una unitat internacionala de mesura, eissida d'un nom pròpri (donc totjorn *watt*). Exemple catalan : « La Viquipèdia ja té 250.000 articles en català ». D'aquel temps Ràdio Lengua d'òc pòt pas s'empachar de donar coma adreïça d'un site « oe oe oe » per « www ». Evidentament, s'es risolièr (e sabèm plan que l'occitan es forçadament risolièr, per d'unes es sa sola marca de fabrica !!), per d'unes auditors ven la lei fonologica : tota *w* se ditz e s'escriu *oe*, *oa*, etc. Misèria !

La recèrca de la distanciacion ortografica va aici fins qu'al ridicul e tornar mai, pren sas racinas dins la non competéncia linguistica dels usatgièrs que pasmens se'n creson. Un legeire me fasiá remarcat que una de las dificultats es qu'avèm pas en defòra dels luòcs d'ensenhament una lenga viva, en foncionament normal, amb de locutors qu'an pas perdut sas competéncias. Es vertat, mas es pas brica novèl : foguèri ensenhada en provençal a Marselha, donc dins un luòc completament desoccitanizat ! **Coma se fa qu'aquela cultura de la farlabica ven de mai en mai poderosa, envasissenta, generalizada e que pretend en mai faire lei ?** Quand òm sap pas, per quina rason que siá, òm pausa la question « Coma cal escriure/adaptar *whisky*, *web* ? ». Mas òm laissa pas tot poder a sa fantasiá... Question d'umilitat... De remarcar que los Italians, los Espanhòls, los Catalans se tafuran pas per adaptar : emplegan a l'identic *whisky*, en tota logica ! **Solets los Occitans practican l'espòrt nacional de l'adaptacion forcenada e o fan en mai d'un biais descabestrat... e ne son fièrs.** Diguèri sabi pas quant de còps que las formas *oèb*, *oïsqú*, èran d'orror ortografica e fonetica : de bada, tornar mai !

Aquel vici de l'adaptacion fòrça donc un lexicograf en occitan a donar una adaptacion mai corrècta, que quitament deuriá pas manco figurar dins un

diccionari perque la question se deuriá pas pausar per las especialitats pròpias a cada país. Los Angleses fan de *whisky* e de *pudding*, coma los Italians de *pesto* e de *pizzas*, los Occitans de *garbura* e de *caçolets*, e los Japoneses de *sushis* (*sochis* ?!!). E son los meteisses que braman fòrt contra la forma adaptada francesa *quesako* (ara se vei tanben la forma *quesaco*), qu'es pasmens pas mai òrra que son *oïsqúí*... La logica que presidís a l'adaptacion es diferenta : mesprètz del francés per sas lengas regionalas forçadament transcrichas a còps de k (*quesako*, *mesklum*), z (*mazet*), y (*barry*), trèmas a bodre, etc, bòrd que son de pateses sens ortografia pròpria e subretot pas de lengas aguent una origina, latina o cèlta ; nacionalisme ortografic per los Occitans que la vista d'un nom d'origina estrangiera, subretot anglosaxona, li dona lo vòmit. Mas la resulta es la meteissa. Que dirián nòstres adaptaires de legir dins un tèxte francés las formas *baöuko*, *kalyssoun* ? S'estrangolarián, non ? Perqué o fan donc patir a *whisky* o *web* ? Ara la coneissença de las lengas es pron esandida per esparnhar tant siá pauc l'escritura d'origina, sens descarament tant excessiu coma inutil.

Tapatz aqueles W, K, Y.... que non saupriái veire ?!

☹ « Coma *capitar* a lo sens de *arriver* dins l'etimologia italiana donada per F. Mistral, e/o correspond al francés *arriver à* (= *réussir*), cada còp que rescontrarai *arriver* en francés, traduirai per *capitar* » !

☞ Suspausi qu'es coma aquò que devèm explicar l'error gròssa de traduccion (puslèu qu'una orror vertadièra), porgida per un legeire que la pesquèt dins un desplegant tras qu'oficial de las Estivadas. O tanben encara una consequéncia catastrofica del diccionari en linha...Pensi que, aquí tanben, i aguèt causida lexicala per « distanciacion maximala ». Vaquí la frasa :

« Bienvenue en toi-même, il ne t'arrivera rien que tu n'aies voulu »

« Planvenguda entre teu, pas-rès te capitarà qu'aguèsses volgut »

En occitan, *capitar* a per sens « atteindre ; réussir en bien ou en mal ; arriver à faire » : *avèm plan capitat, avèm mal capitat, ai pas capitat de li aprene l'occitan* (je n'ai pas réussi/je ne suis pas arrivé à lui apprendre l'occitan). Donc sens rapòrt amb la frasa citada.

Arriver dins lo sens de *advenir, survenir, se produire*, se pòt dire entre autre *arribar* (non, es pas un francisme ! que qu'arribe, pòt arribar) o *avenir, endevenir* : *pas res t'arribarà, pas res t'endevendrà/t'avendrà, que qu'avenga* (quoiqu'il arrive/adviene), *s'endeveniá que...*(s'il arrivait/advenait que...)

Se lo diccionari de C. Laux (per exemple) dona coma traduccion possibla à *arriver* lo vèrbe *capitar*, mas sens precision de camp semantic (d'aquí la

granda granda flaquesa del diccionari), cal evidentament anar verificar dins l'autre sens, coma totjorn !! **Encara un còp, pro de dobrir lo diccionari de Mistral per s'apercebre que *capitar* fonciona pas dins la frasa !**

Aquesta error gròssa auriá degut èsser corregida per lo mens... tant coma l'accent e la concordància del temps non respectada (perqué lo subjunctiu plus que perfach *aguèsses volgut* ?) e la negacion. Me sembla que seriá puslèu « *pas res t'avendrà/t'arribarà que non ajas volgut* »... S'es normal que d'errors d'aquela mena se tròben dins de còpias de joves, dins d'escriches publics, es mai alarmant. La distanciacion entre « *arriver* » e « *capitar* » (mesa encara mai en relèu per las doas frases escrichas l'una sus l'autra), estampada sus un document oficial e esandida a de milierats d'exemplaris, va de tot segur sedusir tot plen d'occitanofòns novicis... que van en seguida l'empregar. **E vaquí coma s'expandisson las orrors/errors gròssas... mas i aurà totjorn de monde per dire « es pas grèu » ! Es curiós coma en occitan, res es jamai grèu, rapòrt a la lenga.** Fautas a bodre ? Es pas grèu ! Errors semanticas ? Es pas grèu ! *Un *agendà luòga d'una agenda* ? Es pas grèu ! Es que davant l'escritura francesa « *Le table et cacé* » dirián tanben « es pas grèu » ? Segur, i a pas que la mòrt qu'es grèva... Mas qu'una lexicografa brame sus lo sòrt fach a la lenga, aquí, òc, per d'unes, es mai que grèu : es d'una escandalosa agressivitat ! Comprenga qual podrà.

☹ « *Nautres los Occitans, sèm liures e independents. Se'n fotèm de la nomenclatura internacionala, escrivèm las unitats coma nos agrada de las adaptar per distanciacion : q per kg, o per h, oat per watt...* » !

☞ Meti aquestes exemples (ja citats dins mon pensabèstia ortografic) tanben dins lo fichièr « orrors » **essent lo testarditge d'unes usatgièrs dins aquesta ideologia**, comandada a l'encòp per l'incompeténcia/l'incultura scientifica e lo marrit esperit de se singularizar. E lo sorditge a las explicas repetidas. *Errare humanum est ...sed perseverare diabolicum* e mai *diabolicissimum* !

Rapèli donc que la nomenclatura internacionala **impausa d'unes simbòls identics per totes, que s'agís pas de discutir/adaptar** : *k* per quilo, *h* per ora, *watt*, *joule*, *coulomb*, etc., sens adaptacion quina que siá.

Se s'escriu *quilograma*, pasmens l'unitat a per simbòl *kg* (e non **qg*).

Se s'escriu *quilowatt-ora*, pasmens l'unitat a per simbòl *kwat.h* e non ****qoat.o*, mostràs ortografic e anti-scientific !!

De pas confondre tanben **abreviacion** e **simbòl**. En francés, *alu* es l'abreviacion de *aluminium*, mas lo simbòl de l'alumini es *Al* per la planeta

tota ; *kilo/quilo* l'abreviacion populara (que s'emplega pas dins un tèxte scientific) de *kilogramme/quilograma*, mas lo simbòl es *kg* per tot lo monde. L'occitan practica mens espontanèament (diriái quasi pas...) que lo francés las abreviacions : las manlèva al francés per contacte (*auto, vèlo, ràdio*, etc., a condicion de las prononciar/escriure corrèctament donc sens accent final *autò, *velò !)

Dins un tèxte comun, se pòt trobar « RDV a 9°30 (o 9o30) sus la plaça del mercat » : l'interprèti/cal l'interpretar coma una **abreviacion occitana populara, non coma l'escritura legala de l'unitat de temps**. Dins un tèxte scientific, es evidentament lo simbòl *h* (*9h30*), que cal **exclusivament emplegar**. Exprimís generalament una durada (durada de casuda, de percors, d'un temps de reaccion quimica, etc.), puslèu qu'un orari dins una jornada donada.

[Mon dictionari scientific francés-lengadocian-provençal (matematica, informatica, fisica, tecnologia, quimia) es acabat despuèi longtemps. Espera pas plus que d'èsser publicat.]

☺ « Nautrei, lei professors provençaus, siam liures e independents. Ignoram lo còde dei doas grafias utilizadas, n'inventam una tresena, e mai cadun la sieuna. Coneissèm pas lei dictionaris que dobrissèm vesedoirament jamai, escrivèm coma nos ven, generalament en francés tant per la grafia coma per lo lexic. E coma volèm èstre ecumenics, mesclam lei doas grafias dins lo meteis tèxte, e de còps au dintre d'un solet mot. E siam pasmens professors de lenga...»

☞ S'agís dau site de l'AELÒC, associacion deis ensenhaires de provençau. Son pas d'orror lexicalas mai **d'orror graficas que leis ecrans donats a legir sus Internet tenon de desenaus de fautas dins cada grafia** (e non pas de fautas de pica, d'esitacions classicas sus la vocala de sosten, etc.), **de francismes a paladas**, de mots escrichs mitat en grafia classica mitat en grafia fonetica, sens comptar **la grafia totalament illegitima** dicha « de Cucuron » expandida per un quite Inspector d'Acadèmia (finalas en *-ien* e mai en grafia classica, suppression dei letras etimologicas se son pas prononciadas). **I a que doas grafias reconegudas e i a qu'un biais d'escriure lei finalas *-cion* en grafia classica, quina que siá la prononciacion realizada segon lei dialèctes [cien, cioun, ciou, cieü, ciu]. Çò parier per lei letras etimologicas : en grafia classica, *inspector* non pòt s'escriure qu'*inspektor* e segurament pas *ispeitor*. Abusar de sa posicion d'Inspector d'Acadèmia per impausar la sieuna, donc s'afranquir totalament dau consènsus generau e de çò admés per totei lei linguistas e usatgiers, es d'una granda malonestetat e d'una granda irresponsabilitat, e a respècte de la lenga, e a respècte deis escolans, e d'autant mai que ven d'un ensenheire.**

Quant a l'ecumenisme, lausenjable en se, non deu menar per tant a **una borbolhada entre lei doas grafias**, valent a dire au dintre dau meteis tèxte, una frasa en grafia classica seguida d'una frasa en grafia fonetica : es d'a fons anti-pedagogic e non fa que trebolhar la lectura e la cervèla, e embolhar lei doas grafias a l'encòp. Quand en mai es au dintre d'un meteis mot, es alarmant.

Vaquí d'exemples ailàs nombrós de fautas de tota mena, en fòra que **lo preterit es un temps que sembla totalament inconegut deis ensenhaires**. N'ai pas trobat un solet emplegat dins sei tèxtes qu'o necessitarián pasmens. Encara relèvi pas aici la preséncia de variants pasmens pauc ortodòxas dins un tèxte que se deuriá d'èstre normatiu (*embé luòga d'ambe, vesita luòga de visita*, etc) e leis incoeréncias d'accents (*pèr, tèmps*, formas rodanencas dins un tèxte en provençau centrau, quand encara i a pas lei doas escrituras mescladas dins lo meteis tèxte *per/pèr, temps/tèmps*). M'acontenti de soslinhar lei fautas :

« Lei liames son assurats pèr d'informaciens e pèr de rescòntres. L'informacien passa pèr lo bulletin La Tarasca/La Tarasco, mandat en totei lei membres, tres numeròs dins l'an. Passa tambèn per lo siti de l'associacien, qu'es reguliarament ameliorat, e que recèu de mai en mai de visitas (mai de 800 en Outòbre, sènsa comptar leis automates). La letra d'informacien es mandada en tot'aquelei que nos donon son mail chasca fes que l'atualitat va necessita. Enfin, un desplegant presentant l'AELOC, seis ativitats, e ce qu'oufre au publique es en trin d'èstre imprimat.

Lei rescòntres an consistat d'abòrd dins lo Colòqui de La Fara (Bocas dau Ròse) lo 7 de Novèmbre 2009 sus lo tèma de la lenga d'òc e l'escòla republicana. Aquelei colòquis bisanuaus, organisats pèr l'AELOC despuei mai de vint ans, oufron una manifestacien publica sus un sugèt tocant la transmissien de la lenga. Lo Colòqui de 2009 recampèt environ 120 personas, emé l'intervencien dau deputat Christian Kert, membre dau grope parlamentari sus lei lengas regionalas, e de Karim Zeribi, cronicair politique. Avem renonçat a tenir lei colòquis sus lo tèmps escolari, ce que nos dona mai de libertat, elimina lei toristas, e dòrbe la manifestacien a n un publique pus divers. Pasmens l'Ispeitor d'Academié lo venguèt dorbir.

L'AELOC a tambèn organisat un rescòntre a Pèrnas dins la Vauclusa lo dissata 16 d'Outòbre, dobert au publique en prolonjament d'un estagi de formacien deis ensenhaires organisat pèr nòstra sòci Annette Cottin, cargada de missien pèr la lenga regionala. Lei divers moments de la manifestacien an

recampat entre 50 e 80 participants. Enfin, l'AELOC a participat au rescòntre deis escòlas provençalasantas de Gardana, organisat pèr l'Ispeicien Academica e bailejat pèr nòstre sòci Roland Boyer e sei colègas de la Missien despartamentala pèr la lenga regionala : ensin lo modèle iniciat pèr leis ancians colòquis de l'AELOC es estat représ pèr l'Educacion Nacionala. lo grope de travajh parlamentari qu'a composat lo tèste. Leis modificaciens demandadas pèr l'AELOC son estadas (...) »

« L'AELOC participa a la jornada de Gardana e demando au mai possible de sei membre d'assegura soun sucès pèr sa presènci » (vaquí un exemple dei mai descabestrats, essent que la frasa comença en grafia classica e s'acaba en grafia fonetica !)

Per çò qu'es deis autrei tèxtes donats a legir, vaquí forra-borra :

l'Academié de Niça, Bilanç deis ativitats, Avèn agu un proumier chàngi, Très classo, de relacien sueivido, lei novos dòu siti, tambèn, Aquela partida importènta de nòstra acien, a concernat 56 classas, si tèn cada anada, mai continuacien dau servici de difusien e vènta pèr correspondènci, Colègas, leis ancians colòquis, e dòrbe la manifestacien a n un publique pus divèrs nous es esta douna resoun, e surtot, bilan financié (lo tèste èra en grafia classica), lo rapòrt financier es estat aprovat a l'unanimitat, Leis progèts per 2011, Dos courriers son estat mandats, Lo siti informatique, l'Agenci Regionala, Son restablissament, A l'Inspector d'Acadèmi de Bocas-dau-Ròse, L'AELOC favorable ai modificacions que L'Inspector d'Acadèmi d'Ais-Marselha entend portar a la circulari despartamentala sus l'ensenhament de la lenga regionala, dau pòste d'animacion pedagogique, etc, etc, etc,

80% d'aquelei fautas deurián pas solament existir dins un tèste esrich per d'ensenhaires, e aurián poscut de tot biais èsser corregidas... en dobrissent tot simplement lo diccionari francés-provençau de Lèbre/Martin/Moulin, e la gramatica provençala de Martin/Moulin. Mai per dubrir un diccionari, faudriá aver consciéncia qu'òm mestreja pas la lenga... La caracteristica dei matrassaires de lenga es justament de pas aver aquela consciéncia e de s'estimar totalament afranquits de la consulta d'un diccionari. Ieu, passi ma vida lo nas dins lei diccionaris...

O disi clarament : fa paur per nòstra lenga, e es fach per d'ensenhaires qu'ensenhan donc a son torn aquelei fautas. L'espirla de la descasença

ortografica fa son camin coma jamai. 30 ans i a, jamai se seriá legit tant de decas comoladas dins un meteís tèxte.

⊗ « *Avisadeta primièra cap als trobadors occitans* », document oficial del Cirdòc per assabentar d'un « *Atelier première approche des Troubadours* » !

☞ Donc « pichòta mesa en garda » primièra abans la segonda !? Los braces vos ne tomban tornar mai. Encara un exemple tragic de la distanciacion maximala que, per defugir « *apròchi, iniciacion, sensibilizacion* », mena a una farlabica sens nom doblada d'un contrasens dels bèls. Ai pas verificat se veniá de pan-sus-l'occitan.bom...

⊗ « **1er Café Mescladís al CIRDOC... Nombre de plaças confinhat – Reservaments al Cirdoc** »

☞ De creire que lo Cirdòc (amb un accent) se n'es fach una especialitat. Es Sèrgi Granier que nos mandèt sa repotegada. Faguèt donc remarcar a l'institucion que ja doas fautas dins lo títol, es un pauc fòrt. Es « 1èr Cafè... » que cal escriure. Apondrai que mon diccionari dona tanben Cirdòc (amb un accent)... Faudriá benlèu qu'una de las Institucions representivas de la lenga done l'exemple e comence un jorn d'escriure sa rason sociala corrèctament, ara que las règlas de l'ortografia dels acronims, en seguida dels acamps del CLO, es disponibla d'en pertot. Ça que la, a respècte del demai, es segondari. Lo mai polit essent « *confinhat* » per « **limitat** ». I anatz vautres vos « *confinhar* » dins un cafè ? Personalament me fa fugir a l'avança ! Parlem pas de la cassinhacada « *reservament* » en plaça de « **reservacion** » (dins totes los diccionaris, Mistral e quitament Raynouard !). Se se pòt concebre que lo personal tot del Cirdòc siá pas competent en occitan, òm pòt que s'estrangolar que los emplegats sián totjorn pas assabentats del dangièr gròs de consultar lo site panoccitan, qu'es absolutament de fòrabandir, despuèi lo temps que se crida per carrièra. An pasmens mon diccionari a disposicion. Marcham donc sus la tèsta, que deguna remarca (de ieu e d'autres personas) cambia res a res. Al contra, sembla que s'atisse escrupulosament a ne faire que mai, en fòra qu'anar cercar la traduccion de « *réservation, limité* » mòstra un nivèl d'occitan plan fèble fèble per una institucion vodada a la lenga.

⊗ « **Pres literari de Provença e pres ai joines deis escòlas elementaris** »

☞ *Bis repetita non placent...* Aprèp lo Cirdòc, tornar mai l'Aelòc, ambe son compte-rendut pertocant lo prèmi literari de Provença que ven d'èstre atribuit a Joan Luc Domenge e a de projèctes d'escolans :

pres* escrich un desenat de còps, luòga de **prètz (en fòra que seriá ben melhor **prèmi literari**, e mai Mistral donèsse tanben aqueu sens a « pres », mai que sembla un francisme, prètz es un còst, prèmi es una recompensa) ; **podetz* (2 o 3 còps), luòga de **podètz** ; **decidat*, luòga de **decidit** ; **proposar*, luòga de **propausar** ; **paralèl*, luòga de **parallèl** ; **trata*, luòga de **tracta** ; **financièrament*, luòga de **financierament** (pas d'accent en provençau, un accent en lengadocian, encara aquela es ren a costat dau demai) ; *escòla* **elementari* (5 còps), luòga de **escòla elementària** (e mai non pronunciada en provençau, la **a** finala se deu escriure, qu'es un feminin ! Es una falta recurrenta sus aqueu site (donc una nocion non aquesida, e non una falta erratica), qu'ai pas jamai legit la forma feminina corrècta en **-ària**. Èstre menada a explicar aquò a d'ensenhaires fa mai qu'interpelar) ; *escòla* **elémentari* **bilingüe*, luòga de **escòla elementària bilingüa** (3 fautas dins 2 mots ! encara lo feminin escamotat dos còps) ; *projèct*/**project*, luòga de **projècte** ; *descubertas* **arqueologiques*, luòga de **descubertas arqueologicas** (encara lo feminin escamotat, tot alinhat sus lo francés) ; **descurbe*, luòga de **descuerbe** (l'alternància **u/ue** es basica en provençau, **curbir/curbir** > **cuerbe** ; **durbir/dubrir** > **duerbe**).

Parli pas dei finalas en **-cien**, segon la grafia personala non oficiala d'Alan Barthelemy ja denunciada çai sus. Ni mai de l'adreïça dau site « **oebmestre@...** » (luòga de **vebmestre**, pas d'accent possible dins l'adreïça electronica, ... mai dins un tèxte normau **vèbmèstre**) se vòlon absolutament adaptar a tota fòrça (l'adaptacion d'una **W** es una **V**, e non **OE**).

Durbir un diccionari es impossible ai professors ? **Que, tornar mai, quasi tot es pasmens disponible dins lo diccionari provençau de Molin/Martin/Lèbre...** Parlem pas dau mieu per çò qu'es dau vocabulari comun provençau-lengadocian, e de mei fichiers mes a disposicion sus mon site. Es donc aquesta non lenga qu'es ensenhada ais escolans provençaus dins lei classas bilingüas de l'Educacion Nacionala ? Sens ortografia, sens coneissença dei feminins e de la conjugason basica ? Cachavielhesc, non ? (se gausi aqueste neologisme...) Que se diria d'un site de professors de francés/anglés/espanhòu que tendria tant d'enormitats ?

Gents de l'Aelòc, gents dei Calandretas, gents dau Cirdòc e autrei mastrolhaires professionaus, que vos a donc fach nòstra lenga per la mespresar, patricotar, tòrcer e torturar ansin ? Cresètz qu'a un aveniror ansin desformada per vòstrei suenhs ?

☹ « Las Calinetas e los Tissoses... Qu'es aquò ? Qu'es aquò ? »

☞ *Bis repetita non placent...* Tornar mai Calandretas...

Calinetas ? Doudous ? Petits câlins ? Peluches ? Caresses sur les cheveux ? Petites berçuses ? Non, non ! Emplegan l'expression « boita de calinetas »... Avètz pron manjat de favas ? Trobatz pas ? Son de « lingettes » evidentament !! Quin rapòrt semantic ambe l'objècte e sa foncion ? Degun ! *Toalhonetas, eissuguetas*, èran impossiblas, se vertadierament *lingetas* fa orror au nom de la distanciacion maximala ? Quau devinha que *calineta* fa referéncia a aquò, levat los membres de la Calandreta en question ? En fòra que restacar « lingette » a de « calins » a un costat un pauc pedofil !

Un tissós ? Aqueste còp, un escolan dificil evidentament ! E non, encara non ! Que una frasa ditz « *Al còp de tres tissós es una multa se fasèm lo piòt !* ». « Au bout de trois avertissements, c'est une amende si on fait l'imbécille » !

Una calineta = une lingette e **un tissós** = un avertissement...Es qu'es normau de promòure un lexic absurde en se, en mai solament comprensible dins un cercle tras que redusit ? Mon tèxte denunciava aquò tre la debuta : avisèri, alertèri, sus lo dangièr d'un « lexic de sècta », de bada, vesedoirament. La « sectarizacion » fonciona a plen, encara e totjorn. E la censura dei gens que denóncian encara mai. Urosament, Internet tanca lo bèc ai censuraires.

☹ « Un corric... Qu'es aquò ? Qu'es aquò ? Un aucèu de Crau ò de Camarga ? »

☞ Es Sèrgi Granier que nos assabentèt d'aquel neologisme tot novèl, per « corrièr electronic » (o *corrièl* se manlevam al francés). La forma *corric* (*corr* de *corrier* + *ic* d'*electronic*) me sembla estructuralament impossibla en occitan : emai lo sufixe *-ic* existisca en occitan (*presic, peçic, abric, lexic, sassic*, etc.), a pas de valor semantica (al contra de *-lòg, -fòb, -gin, -astre, -eton*) e degun compren donc que ven d'*electronic*. Mòstra un còp de mai l'inchaiença linguistica d'unes occitanofòns que pretendon pasmens « faire lei », parlan abondosament de « l'usatge », e pièger encara gausan parlar de « socializacion » (tota supausada, que redusida a un cercle d'amics que

s'amusan sus l'esquina de la lenga). Ja que **l'acorcha es pas un reflèxe natural de la lenga occitana**, al mens evitar de cabussar dins lo ridicul complit... Es totjorn e encara la meteissa remarca : qual compren *corric* sul còp, en fòra de los que se son plan amusats ?? Un neologisme es capitat s'es comprés sul pic. Perqué pas s'inspirar de çò ja existent dins d' autrei lengas que **corrièl** que me sembla mai capitat ?

☹ « **lo sabir ensenhat per lei professors de l'AELÒC es de provençau modèrne... »**

☞ Una anóncia « pedagogica », que mèscla grafia classica e grafia fonetica, e nòrma descabestrada dins lei doas !

« *Lo Manuau Pratique* [es de francés] *de Provençau Contemporan* [es de francés] *de Guiu Martin e Alan Barthélemy-Vigouroux es acompanhat de dos CD que son ara agotats.*

[Cambiament subte de grafia] *L'editour a previst de lei reedita quand metra en trin la tresième* [es de francés] *edicien d'ou libre.*

D'aquí 'qui, poudès telecarga lei CD a gràti en mp3 sus lou siti [site, quina que siegue la grafia] *de l'AELOC, rubricà* [rubricò, que la frasa es censada èstre escricha en grafia fonetica] « *Telecargaments* » [telecargament sens s, que la frasa es escricha en grafia fonetica] ».

E lo pièger es que s'ensenha vertadierament aquò : *pratique, contemporan, siti, tresième/la, chèr, soar, voatura, etc., e edicien* e mai en grafia classica.

☹ « **Perqué parlar correctament l'occitan a la ràdio quora òm pòt l'escarraunhar a léser e ambe fiertat ? »**

☞ S'agís ara de **montar d'un gra dins la denóncia de l'orrissima** (l'adjectiu corrècte manca...) **lenga emplegada a Ràdio Lengua d'òc de Montpelhier**. Fa tres ans que denóncii per corrier, e per discors directament a son responsable, l'estat catastrofoc de la lenga emplegada, ràdio que **vueja sens vergonha dins leis aurelhas deis auditors un non-lengua absoluta**. Recentament encara, foguèron d'unei a l'alertar, li dire pron, pron, e pron. Sorditge, sorditge, sorditge, m'en-fotisme, m'en-fotisme, m'en-fotisme, acompanhats de totei lei faussei bònei rasons per defugir lo problèma (« *que vòs, fasèm amb çò qu'avèm* », « *que vòs, mancam d'argent* », « *que vòs,...* »), e autrei plorinejatges, que van totjorn dins lo sens de la non-responsabilitat (« *siam pas responsables, s'apren pas a nos, i podèm ren* »).

Luòga d'assistir a una evolucion en qualitat de la lenga despuei la començança, trajectòria normala qu'auriá degut èstre seguida en tota logica, assistissèm cada annada, cada mes, a una davalada vertiginosa devèrs, - repreni l'expression d'un auditor rescontrat dins lo pèmont a l'escasença d'una sortida botanica -, « *una lenga de mèrda per de cronicas de mèrda* ». Encara m'ò diguèt en...2009 ! **Quins mots emplegariá a l'ora d'ara per qualificar l'ESCÀNDOL VERTADIER QU'ES VENGUT AQUESTA RÀDIO ???** Qu'en mai fonciona ambe nòstre argent de contribuables, donc qu'avèm tot drech d'interpellar dos còps mai...

Coma se fa que totei leis interveneires seriós, interessants, benevòls ò emplegats, qu'avián de causas de dire, que manejavan ben la lenga ò qu'avián la volontat manifèsta de se melhorar (e que se melhoravan a bèlas aures ausissentas), coma se fa qu'ajan totalament desaparegut deis ondas ? Benlèu que, coma ieu (i siáu totjorn mai per de redifusions a non plus...), n'aguèron son plen gonfle d'èstre tractats per dessus la camba ? Benlèu que, coma ieu, n'aguèron son plen gonfle de veire la prima ai matrasaires de la lenga e en mai arrogantàs au dintre de la ràdio ? Benlèu que, coma ieu, vòlon plus donar sei competéncias per lei veire inseridas dins un ambient de mediocritat ? Quau acceptariá de veire desvalorizar son trabalh ansin ? Levat lei novèlas victimas benevòlas que mancaràn pas de fugir au cap de quauquei mes d'experiéncias (coma totei l'an fach) e de constat que la ràdio se fote reialament de la qualitat, si que non laissariá pas senhorejar leis incompetent(a)s a l'antena e escotariá lei mesas en garda deis auditors.

Pièger que tot, tombèri d'azard sus Internet sus un forum occitan, ont un animator d'aquesta ràdio escriguèt sens la mendra vergonha (mai anonimament), ambe lo cinisme mai absolut, que la lenga e la cultura occitana, se'n batiá reialament. « *Venguèri a la ràdio perque aviáu besonh d'argent per me crompar de caucetas* » (sic). **Es qu'es responsable d'embauchar aquesta mena de gens ?** Quins son lei critèris d'embaucha ? Es qu'es responsable de totjorn s'ausir respondre, per justificar « *la lenga de mèrda* », qu'es normau de « *laisser sa chança ai joines* », que un tau « *li fa plaser de parlar occitan* » ? Es que lei emplegats d'una ràdio son a l'antena « per se far plaser » ? Es que la primera dei premierei condicions es pas, sens parlar de perfeccion, de mestrejar correctament la lenga e d'aver la volontat de progressar ? Es qu'un responsable de ràdio a donc pas la mendra consciéncia dei consequéncias desastrosas que anti-pedagogicas d'una « *lenga de mèrda* » vujada dins leis aures deis auditors ? Dins quin mitan professionau s'emplega

d'incompetents notòris sens la mendra formacion prealabla, se ne fa mestier ? Es que leis Occitans an pas lo drech d'exigir la qualitat e la dignitat de sa cultura luòga de cronicas nècias (que la ràdio siá subvencionada ò pas, e a fortiori s'es subvencionada) ? Occitans, avètz ausit recentament aquesta ràdio ? A se mandar dins lo valat dins un accès de furor, se l'escotatz en veitura... Qu'es impossible de donar una tiera de mancaments a la lenga e a sa fonologia, que totei lei gens que parlan o fan d'un biais òrre, e mai d'emplegats/adas ancian(a)s de la ràdio... qu'an pas progressat d'un peu de moscas, per pas dire qu'an regressat. Planhi lo paure Pascau Potier, qu'es ben isolat dins aqueste palun, ben meritant de perseguir son trabalh dins aquest ambient !! Avètz constatat lo nombre incredible de gens que vos dison « *Fotre ! risqui pas plus de l'escotar ! es venguda inaudibla !* ». Avètz ausit coma vira musicalament ? D'azard, durbètz : es ja pas plus que ràdio-cançons, mai una cançon francesa, una cançon anglesa, una cançon espanhòla, una cançon araba e, miracle, enfin, una cançon occitana. E tre que quauqu'un parla, lo cicle deis orròrs lexicalas, fonologicas, sintaxicas, que vos davalan dins l'ausidor, e l'ininterès quasi generau dei prepaus. Levat dei redifusions a non plus, que vos fadatz de lònga ! Donc, e mai interessantas, finís que confla passablament de totjorn ausir lei meteissei causas.

COMA PER PANOCCITAN, FAU DENONCIAR AUT E FÒRT AQUESTA POLITICA VOLONTÀRIA DE MESA A MÒRT DE NÒSTRA LENGA PER M'EN-FOTISME ABSOLUT!! Coma per panoccitan, la difusion d'una non-lenga tant dins sa forma coma dins sa prononciacion es un dangier gròs per la lenga per que destorba leis usatgiers e genèra en cascadas de practicas desastrosas per inoculacion d'una borbolhada linguistica que se pòt segurament pas sonar « occitan ». D'unes animators de cors publics me diguèron que podían plus se ne servir coma supòrt pedagogic : de tot segur !

De quin costat qu'òm se vire, son leis Occitans lei pròprei maselièrs de sa lenga. Aviam panoccitan a l'oèst dau domeni lengadocian, ara avèm Ràdio Lenga d'òc a l'èst : de tenalhas de tria !

☹ « Perqué manlevar a l'anglés **esprintaira** dich per lo monde tot quora òm pòt inventar tant autenticament **desrancarèla** ? »

☞ Aqueste còp, es pas dau costat deis Occitans mai de l'autre costat... S'agís d'un article de mon amic Joan Saubrement paregut dins *Aquò d'Aquí* que

teníá aquela paraula que me tirèt l'uelh e dreïçar lo peu. Li pausèri la question de son origina : non, es pas eissit de pan-sus-l'occitan.bom coma se podriá creire mai dau diccionari de J. Coupier !! Me diguèt que « *lo sentiá pas mai qu'aviá pas gausat escriure esprintaira* ». Auriá degut gausar, e aquela reticéncia ven de la tissa inoculada per tant e mai d'Occitans a defugir tot manlèu (subretot s'es anglo-american) per lo remplaçar per un mot « imatjat, galejaire » censadament « autentic », sortit drech de la tèsta d'un faseire de lexic, sens la mendra ligason ambe lo bòn sens e la romanitat. Agachem donc en premier lo diccionari de F. Mistral :

Desrancar : arracher violemment, tirer hors, dégainer, extorquer ; jeter avec force ; déguerpir, s'échapper, s'enfuir.

Se desranca : s'arracher, se renverser

Desrancaire, aira, arèla : arracheur, arracheuse. **Desrancaire de dents**, arracheur de dents.

Non sabí s'es lo sens de « déguerpir » qu'inspirèt lo Coupier mai vaquí çò escrich dins son diccionari (en grafia mistralenca) :

Sprint : **desranca nm.** Batre son adversaire au sprint : **batre soun aversari au desranca.** Il piqua un sprint et s'échappa du peloton : **se desranquèt dóu rai que leissè en plant.** (?!?!)

Sprinter 1 s. : **desrancaire, -arello s**

Sprinter 2 v. *intr.* (sport) : **se desranca** ; (fam.) (courir à toute vitesse) **landa coume un lamp ; rascla.**

Va sabíáu pas que lei dentistas « arracheurs de dents » ò lei boscatiers « arracheurs de souches » èran forçadament totei d'esprintaires !! Mai curiosament, l'autor sèrva **espòrt** e tot un fum d'intradas que son pasmens d'anglés tanben ...Anatz comprene !

Per contunhar de rire (negre), m'anèri donc passejat sus la meteissa pagina onte trobèri una outra pèrla de cultura :

Springbok s : **viscardo, sautanto.**

Rapelam qu'un springbok es « une antilope d'Afrique australe » ; que **viscardo, a** vau dire « égrillard, éveillé, plein de vie ; malin, rusé, dissimulé ».

A tombar de cuòu non ? Inutil de precisar que lo diccionari es clafit d'orroris d'aquesta mena.

A la lectura d'aquesteis enormitats/foliás puras, se podèm demandar se l'autor dau diccionari seriá pas un clòn de lo de panoccitan, qu'auriá

parierament abusat de substàncias erbacèas illicitas que li donèron de « visions linguísticas » tant descabestradas ... E i a d'Occitans per badar aqueste diccionari perque... « es espés » e que... « i a tot » !!

Mai benlèu que lo prefacier pòt atestar qu'es aquò que se ditz, « *relevé dans l'intimité des familles rhodaniennes* », essent qu'aforçís que lo diccionari es estat bastit coma aquò ? Sens rire...Lo delit de « *linguicidi* » existís pas : seriá temps de lo crear d'urgéncia per la lenga d'òc, tant ten en son sen pròpre de « *linguicidas* ».

☹ « Perqué manlevar a l'anglés **eslash** (l'informatica foguèt inventada en anglés, non ?) ò emplegar lo distanciat **barra oblica**, ... quora òm pòt èsser tant genialament creatiu en occitan ? »

☞ Encara *Aprène* que s'illustra dramaticament, aprèp totei seis invencions descabestradas relevadas çai-sus... Veni de legir dins lo jornalet de la novèla còla de regents, leis elucubracions lexicalas a prepaus de « coma revirar slash »... Dona : *la granda montada, la granda davalada, la Torre de Pisa, la canavèra al vent* (qualificat de poetic !!), ò *lo que tomba* (qualificat de mai aisit !!). L'expression comuna <http://> se dirà donc, sens rire : *ache te te pe dos ponchs dobla canavèra al vent*. Un mesclum de doas solucions meravelhosas donariá quicòm d'encara mai « poetic » : *ache te te pe dos ponchs granda montada canavèra al vent*. E lo tèxte pretend que « *vos ajudarà quora aurettez besonh de balhar una adreça sus Internet* » (!!??). **E lei responsables laissan imprimir aquò !** Fa paur... Li doni d'autreis idèas tant gaujosas que li escapèron : *espaguètti (crusa), pège d'aubre, ralh de camin de fèrre, fieu amidonat, fèrre de beton, baston de recalícia*.

Mesclat au « *oueu oueu oueu* » (per www) bestiament anonat sus Ràdio Lengadòc, donariá quicòm de « plasent », « poetic » e comprés de totei, de Bordèu a Niça (e mai per lei regions sensa canavèra) : « *oueu oueu oueu dous pounchés grando mountado canavèro al bent* ». Dau solid, pas ges risible, e totalament destinat a rendre l'occitan credible dins la comunitat mondiala scientifica.

Paura lenga, que te fan totei patir ! E ne son fièrs !

☹ « Perqué escriure occitan quora òm pòt parlar francés ? Perqué s'assabentar dins lei doas grafias quora es tant aisit de mesclar lei doas sens se carcanhar, en pretendent faire de l'ecumenisme (a pauc de frais) ? »

☞ Encara l'AELOC que s'illustra amb una carteta anonciant lo « Grand prix Littéraire de Provence ». Dona sota la pluma de l'Inspector d'Acadèmia costumier :

(en grafio mistralenco)	53en Grand Pres literari de Prouvènço
(en grafia classica)	53en Grand Pres literari de Provença
	Sala Santa Venturi a Ventabren (intrada libra)

Nòstre « ispeitor » (sic segon sa grafia personala dicha « de Cucuron ») sap totjorn pas qu'un « prix = récompense » se ditz pas « *pres* » mai « *prèmi* ». Sap pas nimai que *Venturi* en grafia classica s'escriu forçadament *Ventúria* bòrd qu'es feminin (e mai la *a* finala siegue pas pronunciada en provençau). E parla francés en emplegant *pres* e *libra*. Mai afortís coma d'autrei ailàs « *qu'es lo bòn parlar dau pòple, que fau respectar qu'es de lenga viva* ». La bona consciéncia deis infeodats a la lenga dominanta, que l'accion coratjosa consistís a baissat lei braias davant lo francés cada jorn un pauc mai, es sens limit. Çò que lo Marselhés Valèri Bernard sonava « lei crestats » e Claudi Hagège « leis elèits vassalizats » (cf. mon article sus lo site de *Lo Jornalet*). L'accent levat sus la *e* de Provença ne ven segondari, mai es pasmens encara ua error (siegue es de provençau maritim e lo fau pas quina que siegue la grafia, siegue es de provençau rodanenc, e lo fau quina que siegue la grafia) En fòra que se pren totjorn lo drech d'impausar sa grafia en grafia classica ambe de forma coma *administracien*, *ispeitor* e ne passi. Mai totei leis ensenhaires e leis Occitanistas an baissat lei braias davant « l'ispeitor » que teniá en mai lo jornau *Aquò d'Aquí*. Vesèm la resulta per lo provençau : una catastròfa quasi generalizada que s'estaloira dins *Aquò d'Aquí* ...

Mandèri un corrièl a l'AELOC a prepaus de *pres/prèmi* en apondent qu'un que recebe un « prix » es « premiat » e non « presat », evidéncia se n'era. Un anonim (mai benlèu l'ispeitor meteís) me respondèt que « *Sens polemicar, nautri, en Provença, preferissèm « pres »* » !!! **D'ora en davant, nos fau saupre qu'una error grossiera es pas plus una falta, mai « una preferéncia » !!** Respondèri que « *sens polemicar, lo site de l'Aeloc estaloira entre 20 e 40 fautas per ecran, çò que marca mau per un site d'ensenhaires* ». Lei drollets provençaus son entre de bònei mans, e la lenga en bòn camin.

De seguir, ailàs...

© Josiana UBAUD

Pour citer ce texte, mentionner : « Josiane Ubaud, *Orrors lexicalas* sur le site personnel
<http://josiane-ubaud.com/ORRORS%20LEXICALAS.pdf>